ÖVERGRIPANDE MILJÖ- OCH GESTALTNINGSPROGRAM

Antagen av kommunfullmäktige 2012-03-19

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Del 1 – Inledning 3

Bakgrund 3
Miljö- och gestaltningsprogrammets syfte och tillämpning 3
Organisation och arbetsform 4
Lagkrav och miljömål 4
Styrdokument 6

Del 2 - Mål och riktlinjer 7

Den variationsrika Barkarbystaden 7

Kulturmiljö 7
Konstnärlig gestaltning 8
Stadsbild 9
Det offentliga rummet 9
Gatunät 10
Materialstandard 11
Möblering och färgsättning 12
Torg 18
Parker 20
Koloniträdgårdar 23
Kvarteren 24
Avgränsning offentliga - privata rum 24
Förgårdsmark 24
Gårdsmiljöer 25
Bebyggelsen 26
Bostäder 28
Förskola, skola, fritid och kultur 29
Handel, verksamheter och kontor 29

Den trygga och trivsamma Barkarbystaden 30

Trygghet och orienterbarhet 30
Belysning 31
Tillgänglighet 34
Buller 35
Luft 36
Ljus 37

Den grönskande Barkarbystaden 38

Biologisk mångfald 38
Dagvatten 40

Den resurseffektiva Barkarbystaden 42

Energi 42
Trafik och transporter 43
Avfall 45
Byggnadsmaterial 46
Vatten och avlopp 48

Del 3 - Genomförande 49

Fastställande av krav/riktlinjer 49
Genomförande av åtgärder enligt handlingsplan/checklista 49
Förvaltning 49
Uppföljning 49

Referenser 50

Bilder 50

Bilagor 50

Del 1 – Inledning

BAKGRUND

I december 2004 beslutades Vision 2015. Syftet med visionen är att skapa en attraktivare kommun för befintliga och framtida medborgare och företag samt att ge Järfälla en tydligare identitet. I Vision 2015 för Järfälla sägs följande om Barkarbystaden:

Barkarbystaden ska bli ett intressant och levande stadsbyggnadsområde. Här ska stadens arkitektur anpassas till natur och kultur. Här ska finnas boende, handel och högskola, vars särdrag är variation, kvalitet och dynamik.

Kommunfullmäktige antog år 2006 en fördjupad översiktsplan (FÖP) för Barkarbyfältet som är Järfälla kommuns största och viktigaste utbyggnadsområde. Den fördjupade översiktsplanen visar en fysisk struktur för den framtida Barkarbystaden med en hög ambition. Följande sägs om Barkarbystaden:

Utbyggnaden av Barkarbystaden ska syfta till att åstadkomma ett långsiktigt hållbart samhälle. Det ska finnas goda förutsättningar att etablera olika typer av verksamheter genom en attraktiv miljö. Barkarbystaden ska vara en god livsmiljö med hänsyn till hälsa, säkerhet och social utveckling. Långsiktig hushållning med resurser ska eftersträvas.

Tillsammans med en genomförandestrategi som godkändes av kommunstyrelsen år 2007 utgör den fördjupade översiktsplanen program för framtida detaljplaner på Barkarbyfältet. I genomförandestrategin anges att miljö- och gestaltningsprogram ska utarbetas till varje detaljplan.

Föreliggande dokument är ett övergripande program som innehåller överordnade mål och riktlinjer för såväl miljö som gestaltning för hela Barkarbystaden. Till varje detaljplan kommer ett kvalitetsprogram att upprättas som komplement. Kvalitetsprogrammen ska ses som en fördjupning av relevanta miljö- och gestaltningsfrågor inom respektive detaljplaneområde.

MILJÖ- OCH GESTALTNINGSPROGRAMMETS SYFTE OCH TILLÄMPNING

Det övergripande miljö- och gestaltningsprogrammet ska vara styrande för den fortsatta planeringen så att den fördjupade översiktsplanens mål och intentioner för Barkarbystaden kan förverkligas. Utbyggnaden av ett så omfattande område som Barkarbystaden kommer att pågå under relativt lång tid. Under hela planerings- och genomförandetiden behövs därför kontinuitet och en gemensam bild av kvalitetskraven för alla inblandade parter.

Syftet med det övergripande miljö- och gestaltningsprogrammet är att konkretisera gestaltnings- och miljömålen för den nya stadsdelen samt att säkerställa uppställda mål under planerings- och genomförandeprocessen. Miljö- och gestaltningsprogrammet krav och riktlinjer gäller utöver bestämmelser i detaljplanerna.

Uppställda kvalitetskrav ska säkra allmänna samhällsintressen som resurseffektivitet och en trygg och trivsam miljö att vistas i samtidigt som Barkarbystaden ska utvecklas till en variationsrik och grönskande stadsdel. Hög kvalitet ska stå i fokus. Målet är en attraktiv och långsiktigt hållbar stadsdel.

Den ekologiskt långsiktiga hållbarheten nås genom att Barkarbystaden byggs på de tre grundstenarna:
Låg miljöbelastning - genom rent dagvatten, val av förnybart och lågemitterande material samt återvunnen och förnybar energi
God livsmiljö - genom bra ljudmiljö, ren luft, god grönstruktur samt bevarat och synliggjort kulturarv
Lätt att göra miljörätt i Barkarbystaden - vilket nås genom energieffektiva byggnader, energieffektiv och lättanvänd utrustning, enkla miljövänliga transporter samt enkel och välutbyggd avfallshantering.

Miljö- och gestaltningsprogrammet ska ingå som en avtalshandling vid markanvisning och försäljning av kommunägd mark samt utgöra

stöd för prövning av bygglovsansökan. De krav och riktlinjer som ställs upp i detta program kommer att samlas i en handlingsplan/checklista för att underlätta kontroll och uppföljning.

Det övergripande miljö- och gestaltningsprogrammet för hela Barkarbyfältet ska utgöra ett levande dokument. Lösningar och tekniker för miljöanpassning utvecklas i snabbt tempo och det är omöjligt att förutse lämpliga åtgärder för en utbyggnad 10 år från idag. Även kunskaper kring utformning av den fysiska miljön utvecklas kontinuerligt. Erfarenheter från utbyggnadsetapper ska därför samlas, bedömas och överföras till nästa etapp. Inför varje detaljplaneuppdrag bör det fattas beslut huruvida det övergripande miljö- och gestaltningsprogrammet behöver revideras.

ORGANISATION OCH ARBETSFORM

Miljö- och gestaltningsprogrammet har utarbetats av Järfälla kommun i samarbete med byggherrarna inom Barkarbystaden I och deras konsulter. Programmet har sammanställts av Martina Leopold-Skoglund och Per Skyllberg, kommunledningskontoret.

För framtagandet av miljö- och gestaltningsprogrammet har arbetsgrupper med representanter från olika kommunala förvaltningar tillsatts. Från kommunledningskontoret har Madeleine Lundbäck, Anders C Eriksson och Niklas Nyström medverkat. Bygg- och miljöförvaltningen har deltagit genom Stig Faronius, Karin Hermansson, Arvid Illerström, David Nordin, Ida Nordin, Ann Ljusnefors-Norstedt, Anne Pagès, Kerstin Sköld och Anna Sundén. Från Järfälla kultur har Mikael Falk och Ingrid Kennerstedt-Bornhall medverkat i arbetet.

Följande byggherrar med deras arkitekter och konsulter har medverkat genom workshops samt lämnat synpunkter och förslag till miljö- och gestaltningsprogrammet:

ByggVesta AB: Marcus Svensson och John Kirsh, Kirsh + Dereka Arkitekter.
PEAB Bostad AB: Henrik Bohm och Anna Jacobssen samt Per Hederus, Anette Ahmed Lebbad och Frida Marklund, HMXW Arkitekter
Wallenstam AB: Per Persson och Jim Forsberg, Argo Arkitekter
BRABO Stockholm AB Fredrik Fogelström och Maria Hedensjö-Bergquist, Thomas Eriksson Arkitekter
Byggnads AB Åke Sundvall: Johan Lins och Joel Sjögren, Arkitektmagasinet
Byggnadsfirman Vikor Hanson: Nils Hanson och Peter Nilsson samt Ulla Redgert, Equator Stockholm.
Ikano Bostad AB: Bengt Öquist och Sune Westin samt Håkan Björk, Krook & Tjäder Arkitekter
Veidekke Bostad AB: Annika Lundström och Håkan Björk, Krook & Tjäder Arkitekter
ICA Fastigheter Sverige AB: Charlotte Johansson och Bjarte Haavaag, Ågrenkonsult AB
Decathlon Sverige AB: Amir Golkar och Leif Bergelin, Hellenius-Bergelin Arkitekter

LAGKRAV OCH MILJÖMÅL

Miljö- och gestaltningsprogrammet förutsätter att planeringen och byggandet inom Barkarbystaden sker inom ramen för de lagar och förordningar som finns. Genom att sätta upp egna miljö- och gestaltningsmål samt krav och riktlinjer för att nå målen syftar programmet till att nå längre än gällande lagkrav. Nedan följer en kort beskrivning av relevant lagstiftning som tillämpas vid planering och utbyggnad av Barkarbystaden.

Plan- och bygglagen (PBL)

I plan- och bygglagen anges bestämmelser om planläggning av mark och vatten samt bestämmelser om tillstånd för byggande i form av bygglov. I lagen anges vidare vissa krav på placering av byggnader och allmänt om lämplig utformning med hänsyn till stads- eller landskapsbild och till natur- och kulturvärden. Sedan den 2 maj 2011 gäller en ny plan- och bygglag (2010:900) samt en ny plan- och byggförordning (2011:338).

Boverkets bygg- och regler (BBR)

Boverkets byggregler (BBR) är ett regelverk om byggandet som gäller vid nybyggnad, tillbyggnad och mark- och rivningsarbeten. Byggreglerna innehåller tekniska egenskapskrav och är samhällets minimikrav på byggnader vad gäller bl.a. utformning, bärförmåga, tillgänglighet, brand- och bullerskydd, hälsa och miljö samt hushållning med vatten, avfall och energi. Sedan den 2 maj 2011 gäller en ny grundförfattning (BFS 2011:10 EKS 8) om tillämpling av europeiska konstruktionsstandarder - eurokoder. Denna ersätter Boverkets konstruktionsregler (BKR).

Miljöbalken (MB) med förordningar och föreskrifter

Miljöbalken med tillhörande förordningar och föreskrifter anger hänsynsregler, förutsättningar och tillåtna nivåer för all mänsklig aktivitet som kan skada miljö, hälsa eller natur. Målet är att främja en hållbar utveckling som försäkrar nuvarande och kommande generationer en hälsosam och god miljö. Reglerna omfattar bland annat naturvård, miljö- och hälsoskyddsfrågor, vattenverksamhet, genteknik, kemiska produkter och avfallsfrågor. Om det finns risk för störning eller olägenhet är man enligt miljöbalken skyldig att vidta nödvändiga skyddsåtgärder utan uppmaning från någon myndighet. Reglerna gäller alla och envar.

Nationella miljökvalitetsmål

Det övergripande målet för svensk miljöpolitik är att nästa generation ska kunna överta ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta. Därför har riksdagen bestämt 16 nationella miljökvalitetsmål som bör vara uppfyllda år 2020. Av särkilt intresse vid utbyggnaden av Barkarbystaden är framförallt målen för God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Ingen övergödning samt Levande sjöar och vattendrag.

Riksdagen har även beslutat om tre nationella åtgärdsstrategier som bidrar till att uppnå flera miljömål samtidigt. Strategierna sammanfattar de enskilda åtgärder som behövs för att nå målen. Strategierna är:

- Effektivare energianvändning och transporter – för att främst minska utsläppen från energi- och transportsektorerna samt öka andelen förnybar energi.
- Giftfria och resurssnåla kretslopp – för att minska användningen av naturresurser och minska de diffusa utsläppen av miljögifter och för att skapa energi- och materialsnåla kretslopp.
- Hushållning med mark, vatten och bebyggd miljö – för att bevara den biologiska mångfalden och värdefulla kulturmiljöer och skydda människors hälsa samt för miljöanpassad fysisk planering och hållbar bebyggelsestruktur.

Regionala miljömål

Länsstyrelsens regionala miljömål är på väg att löpa ut. Framöver kommer nya regionala miljömål inte att tas fram utan Länsstyrelsen arbetar framöver i en miljömålsdialog med aktörer i länet för att få fram åtgärder direkt kopplade till de nationella miljömålen. Den första omgången av dialogen inriktas på att ta fram åtgärdsprogram för Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Ingen övergödning och Ett rikt växt- och djurliv.

Lokala miljömål

Kommunen har tagit fram lokala miljömål för tre fokusområden ”Det klimatsmarta Järfälla”, ”Det miljömedvetna Järfälla” och ”Det goda livet i Järfälla”. Dessa bygger framförallt på de regionala miljömålen för God bebyggd miljö och Begränsad klimatpåverkan men även på Ett rikt växt och djurliv, Levande sjöar och vattendrag, Ingen övergödning och Giftfri miljö. Ett specifikt miljömål finns för Barkarbystaden. Enligt kommunens miljöplan är målet för Barkarbystaden att bebyggelsen ska i genomsnitt ha minst 30 % lägre energianvändning än kraven i Boverkets byggregler vid tidpunkten för byggandet.

STYRDOKUMENT

Miljö- och gestaltningsprogrammets mål samt krav och riktlinjer har sin bakgrund i olika kommunala policy- och styrdokument som redovisas nedan.

Översiktsplan 2001. Antagen september 2001 av kommunfullmäktige och aktualitetsförklarad maj 2007.

Fördjupad översiktsplan för Barkarbyfältet. Antagen av kommunfullmäktige augusti 2006.

Miljöplan (inkl. miljöpolicy och miljöledningssystem) antagen av kommunfullmäktige april 2010.

Järfälla kommuns renhållningsordning bestående av avfallsföreskrifter med tillhörande tillämpningsanvisningar och avfallsplan. Avfallsföreskrifter antogs av kommunfullmäktige december 2007, avfallsplanen antogs av kommunfullmäktige december 2008.

Riktlinjer för dagvattenhantering. Godkänd av miljö- och hälsoskyddsnämnden oktober 2004.

Parkeringsnorm för Järfälla kommun. Godkänt av kommunfullmäktige april 2011.

Skyltprogram för Järfälla kommun 1997

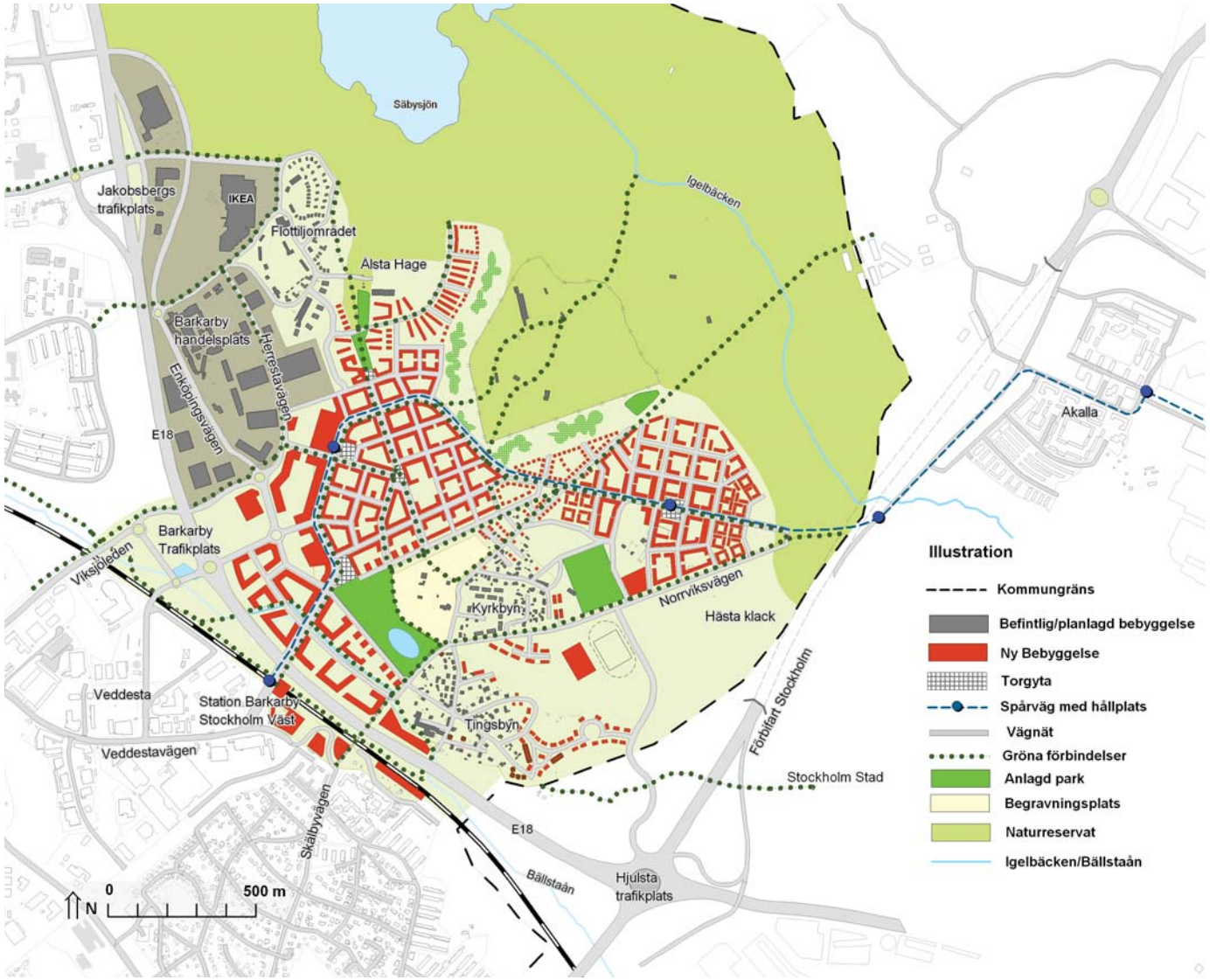

Illustrationskarta FÖP - reviderad i enlighet med kommunstyrelsens inriktningsbeslut i oktober 2009

Del 2 - Mål och riktlinjer

DEN VARIATIONSRIKA BARKARBYSTADEN

Den nya stadsdelen ska präglas av variation. En varierad bebyggelse med bostäder, verksamheter, handel och utbildning ger förutsättningar för en attraktiv stadsmiljö. Lättillgänglig natur och tillvaratagandet av de kulturhistoriska spåren på Barkarbyfältet ger ytterligare dimension åt Barkarbystaden. En genomgående kvartersstruktur skapar utrymme för variation i utformning och innehåll med en omväxlande arkitektur som håller hög kvalitet. Konstnärlig gestaltning integreras med arkitekturen och är en del av det offentliga rummet. Barkarbystadens offentliga miljöer kännetecknas av variation, öppenhet och trygghet.

KULTURMILJÖ

Inom den blivande Barkarbystaden finns ett synligt och komplext kulturarv från bronsåldern fram till idag i form av fornlämningar, bebyggelselämningar och odlingslandskap. Även delar av äldre vägsträckningar och de båda farlederna Bällstaån och Igelbäcken finns kvar. Det finns också värdefulla bebyggelsemiljöer som Järfälla kyrka med prästgården, Barkarby torg och Barkarby villastad. Barkarbyfältet inrymmer också flygets äldsta historia från 1910-talet och framåt. Flygflottiljen (F8) startade 1938 och flygverksamheten fanns kvar fram till 1994. Anläggandet av F8 medförde att en del miljöer förändrades och i något fall försvann nästan helt. Samtidigt har flygflottiljen blivit en del av kulturarvet.

Det är av stor vikt att kulturmiljöer från olika tidsepoker på olika sätt kan avläsas även när Barkarbystaden är utbyggd. Fornlämningarna har ett lagstadgat skydd, men måste vårdas för att framgent vara lätta att se för allmänheten. Bevarade agrara miljöer i form av ängs- och hagmarker bidrar till den biologiska mångfalden om de sköts med metoder som gynnar äldre hävdgynnade kulturväxter. Idag förekommer viss odling inom området och det är önskvärt att mindre åkerpartier som inte bebyggs även i fortsättningen kan odlas i mindre skala. Detta har ett stort pedagogiskt värde, inte minst ur ett barnperspektiv, i en kommun som Järfälla, som så sent som för ett sekel sedan hade jordbruket som dominerande näring, men där det idag bara finns ett jordbruk kvar. Likaså ska värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer tas tillvara och ges skydd i kommande detaljplaner. Det gäller exempelvis hangaren vid Norrviksvägen samt Tallebo och dess närmiljö.
Fältet korsades tidigare av flera vägar, där de viktigaste var Enköpingsvägen och Häradsvägen. Äldre sträckningar av Häradsvägen finns fortfarande kvar och ska bevaras, medan sträckningar som försvunnit kan återskapas. Karakteristiskt för Barkarbyfältet idag är också det öppna landskapet med kilometerlånga utblickar. Det är viktigt att genom den nya bebyggelsen även framöver bevara siktlinjer som följer start/landningsbanan liksom landskapsbilden mot kyrkan och upp mot Ålsta.

Sammanfattningsvis har Barkarbyfältet varit en attraktiv boplats de senaste 3000 åren. Fältets spännande historia kan fungera som inspiration för nya anläggningar som parker och lekplatser men förhoppningsvis också för den konstnärliga gestaltningen.

Slutligen bör intressanta lämningar och miljöer skyltas upp. Skyltprogrammet bör samordnas med skyltning av andra miljöer, exempelvis inom naturreservat och parker. Detta skulle eventuellt också kunna inrymmas inom den konstnärliga gestaltningen.

Utdrag ur den fördjupade översiktsplanen:

De viktigaste kulturhistoriska spåren ska uppmärksammas och respekteras. Befintliga värdefulla kulturmiljöer inom området ska tas tillvara som en tillgång och ge Barkarbystaden karaktär.

Gamla vägsträckningar föreslås göras synliga och användas som motiv vid nyplanering där det är möjligt. Även flygets historia ska kunna avläsas i Barkarbystaden genom att delar av nya vägar följer landningsbanans sträckning eller genom att bevara öppna siktstråk.

Mål

Kulturarvets olika delar ska bevaras och synliggöras.

Krav/riktlinjer

1. Värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer ska ges skydd i kommande detaljplaner.
2. Äldre vägsträckningar ska synliggöras och siktlinjer hållas öppna.
3. Fornlämningarna ska vårdas. I de fall där skötselplaner saknas ska sådana tas fram.
4. Områdets kulturhistoria bör användas som inspiration/motiv vid nyanläggning av parker, lekplatser samt konstnärlig gestaltning.
5. Där kulturlandskapet är skadat eller identitetslöst ska detta kompenseras genom nyskapande parkgestaltning.
6. Bevarade agrara lämningar i form av ängs- och hagmarker ska skötas så att den biologiska mångfalden gynnas.
7. Ett skyltprogram för kulturmiljöer/kulturarv bör tas fram och samordnas med andra skyltinsatser.

KONSTNÄRLIG GESTALTNING

På bildkonstområdet har under de senaste decennierna skett ett utvidgande av de konstnärliga uttrycken. En yngre generation konstnärer har etablerat sig som arbetar med offentliga konstnärliga gestaltningar med ett tydligare helhetstänkande i samarbete med arkitekter. Den konstnärliga gestaltningen integreras i större utsträckning med arkitekturen och även ljussättningen är en viktig aktiv beståndsdel.

Maria Ängquist Klyvare

Järfälla kommun vill att Barkarbystaden ska utvecklas till ett attraktivt och uppmärksammat område i en expansiv del av Stockholmsområdet. Ambitionen är därför att även på konstområdet vara öppen för nya former av kvalitetstänkande.

Järfälla kommun använder 1%-regeln, d v s 1 % av byggkostnaderna avsätts för konstnärlig utsmyckning. Kommunen rekommenderar byggherrarna att avsätta medel på en rimlig nivå för den konstnärliga gestaltningen. Nivån preciseras i avtal. En arbetsgrupp ska bildas, med representanter från kommun och byggbolag, som med föreliggande dokument som grund, ansvarar för framtagande av en konstnärlig gestaltning av området.

Eva Marklund "Kyss"

Gruppen bör från kommunens sida representeras av stadsarkitekt, stadsträdgårdsmästare samt konst- och kulturmiljöansvariga kultursekreterare.

Förslagsvis anlitas en konstkonsult med dokumenterad erfarenhet av att leda liknande projekt och gärna med egen konstnärlig erfarenhet. Med en samordnande konstkonsult ges möjligheten att arbeta med en sammanhållen idé för den konstnärliga gestaltningen av Barkarbystaden. Konstkonsultens uppgift är att ta fram lämpliga konstnärer för uppdragen. Det kan även bli aktuellt att genomföra en tävling med ett antal inbjudna konstnärer som arvoderas för skissuppdraget. Finansiering av detta föreslås ske genom kommunens och byggherrarnas gemensamma satsning på konstnärlig gestaltning.

Anthony Gormley

Nedan presenteras några riktlinjer och idéuppslag som skulle kunna vara lämpliga för området. Men både konstkonsulten och konstnärer kan under processens gång komma med nya intressanta uppslag.

Idéer för den konstnärliga gestaltningen kan vara:

Att ha områdets historiska bakgrund som utgångspunkt, både nutidshistoria med flyget och områdets betydelsefulla arkeologiska historia. Kopior av i området funna historiska föremål kan användas som inspiration. Att gestalta landhöjningen t. ex. på en husfasad är en idé.

1. Att arbeta med större centrala gestaltningar samt med mindre ”uppföljningar”/”ekon” av dessa.
2. Att arbeta med elektriskt ljus och ”scenografiska” lösningar.
3. Att arbeta med oväntade och oförmodade konstverk som man inte upptäcker direkt, t. ex. på hustak.
4. För Kyrkparken krävs ett speciellt förhållningssätt med tanke på miljöns särskilda karaktär.

Tillgänglighet

Konsten bör placeras så att den är tillgänglig för allmänheten, exempelvis i parker, på torg, öppna gårdar. Interiör placering i offentliga byggnader fungerar också.

Anthony Gormley

STADSBILD

Barkarbystaden planeras som kvartersstad med ett stadsmässigt uttryck som understryks av bebyggelsens täthet och ett tydligt gaturum med markerade gränser mellan offentligt och privat. Men även gatustrukturens rutnät med platser och torg i strategiska lägen där butiker och offentlig service i gatuplan möjliggör stadsliv är viktiga beståndsdelar av staden. Inom kvartersstrukturen finns utrymme för varierat innehåll och uttryck. Arkitekturen varierar från lågmält till experimentellt arkitektoniskt uttryck men håller alltid hög kvalitet.

Ett miljöanpassat och hållbart byggande manifesterar sig också i stadsbilden. Gröna tak och fasader samt synlig dagvattenhantering i så stor utsträckning som möjligt är återkommande inslag i Barkarbystaden. Karaktären präglas även av det geografiska läget mellan stadsbygd och natur. Staden sträcker sig från det ’urbana’ – tågstation, motorväg, handelsplats, via bostäder - rakt ut i naturmarken. Vägarna dit kantas av grönska och alléplanteringar.

DET OFFENTLIGA RUMMET

Det offentliga rummet är av tradition stadens gator och torg som alla har tillgång till och äger gemensamt. Det är en av grundstommarna för den moderna demokratin. Bostadsnära natur som parker och skogsdungar samt friluftsområdena tillhör allmänheten på samma sätt som gator och torg. Alla platserna har ett högt demokratiskt värde och är tillgängliga oberoende av ekonomisk förmåga.

Ett av människans grundläggande behov är mänsklig gemenskap och möten. Samtidigt visar forskningen att naturen och grönska skänker vila och återhämning. Barkarbystaden vill förena detta genom en tydlig tät bebyggelse med grönskande stråk där det finns torg och parker som målpunkter för möten. Stråken är promenadvänliga och ger möjlighet att lätt ta sig ut till större friluftsområden. Grönskan kan bestå av ett solitärträd på ett granittorg, en generöst tilltagen allé eller en unik kulturhistoriks ängsmark inom ett parkområde. Det offentliga rummet kan uttryckas både med urban- och naturinspirerad gestaltning. Barkarbystaden formas som en kontrast mellan stadsliv och lantlig idyll - en kontrast mellan kommers, kultur och rekreation.

Barkarbystadens offentliga rum börjar utanför bostädernas gårdar och förgårdarnas staket, precis där gatorna tar vid. Gatornas offentliga karaktär synliggörs genom enhetlig färgsättning, markbeläggning och gatumöblering. Gatunätet med olika typer av gaturum strukturerar bebyggelsen. Alléförsedda gator förbinder de olika offentliga rummen som torg, parker, naturpartier och friluftsområden.

Utformningen av det offentliga rummet ger staden en identitet och präglar tillsammans med omgivande kvarter bilden av staden.

Gatunät

Barkarbystadens gatunät är av rutnätskaraktär med genomgående gator där närhetsprincipen tillämpas, vilket innebär att bostäder och verksamheter ligger nära intill varandra. Rutnätet ger en robusthet och flexibilitet i systemet där eventuella trafikstörningar lätt kan avvärjas. Genom att ge gatusektionerna olika bredder och utformning skapas en tydlighet i hierarkin som ökar orienterbarheten och skapar identitet.

Utdrag ur den fördjupade översiktsplanen:

Gatunätet är en grundläggande del av strukturen i Barkarbystaden.

Gator ska i princip vara genomgående.

Gatunätet utformas så att området kan försörjas med spår- och busstrafik.

Huvudvägnätet ska leda trafiken mellan kommundelarna och ut på det övergripande vägnätet – E18 och Bergslagsvägen/Akallavägen, samt den tillkommande förbifarten. Det lokala vägnätets funktion är att sprida trafiken till flera gator, öka tillgängligheten och binda samman stadsdelar. Nätstrukturen ger en rad möjliga kombinationer av färdvägar.

Krav/riktlinjer

1. Gaturummen ska utformas smala med körytor med så små dimensioner som möjligt utifrån trafikmängd, funktion och innehåll för att inbjuda till låga hastigheter.
2. Gaturummen ska utformas överblickbara och begripliga med den gåendes eller cyklistens skala som utgångspunkt.
3. Gaturummens beläggning, belysning, möblering och planteringar ska samordnas.

Gång- och cykel

I Barkarbystaden ska man ha nära till det mesta. Därför är förekomsten och utformningen av gång- och cykelbanor av stor vikt.

Utdrag ur den fördjupade översiktsplanen:

Ett sammanhängande nät för gång- och cykeltrafik ska finnas.

Gång- och cykelvägar ska ligga utmed stråk för service och verksamheter, förbinda stadsdelarna, leda ut mot naturreservatet och fram till viktiga målpunkter.

Gångbanor behövs generellt i området och kan vara upphöjda i korsningar, alternativt kan hela korsningar förhöjas.

Gång- och cykelstråken ska vara gena och kännas trygga.

Gaturum, gångvägar, korsningar, torg etc ska gestaltas med hänsyn till tillgänglighetskrav enligt mål och ambitioner i kommunens handikappolitiska program.

Krav/riktlinjer

1. Konfliktpunkter som kan uppstå mellan biltrafik och oskyddade trafikanter ska identifieras och åtgärdas.

2. Gång- och cykeltrafiken ska prioriteras före biltrafik vid dragning av gång- och cykelvägar. Säkra skolvägar ska studeras särskilt.
3. Gångbanor ska anläggas utmed båda sidor av alla gator.
4. Cykelvägnätet i Barkarbystaden ska kopplas ihop med det regionala cykelvägnätet.

Parkering

Ett led i att få Barkarbystaden att upplevas som stadsmässig är att tillåta kantstensparkering i princip i hela stadsdelen. Kantstensparkeringen kan utformas tilltalande med hjälp av trädplanteringar och refuger. Verksamheters och bostäders parkeringsbehov ska dock i huvudsak lösas på kvartersmark med hjälp av främst underjordiska garage och i viss mån parkeringshus. Kantstensparkeringen i bostadsområden ska i första hand användas som besöks- och angöringsparkering. För att kantstensparkeringen ska utnyttjas under större delen av dygnet kan även en del av parkeringsbehovet för de boende tillåtas som kantstensparkering. I mars 2011 godkändes av kommunstyrelsen en parkeringsnorm för Järfälla kommun där antal parkeringsplatser för olika verksamheter och bostäder i olika storlek framgår.

Krav/riktlinjer

1. Kantstensparkeringen ska i huvudsak ha en bredd på 2 m.
2. Utmed Barkarbyvägen, där verksamheter kommer att etableras, ska parkeringsfältet på en eller två sidor av gaturummet möjliggöra lastning och lossning med lastbil till butiker och lokaler.
3. Boendeparkering bör lösas så långt som möjligt i underjordsgarage eller parkingshus på kvartersmark.

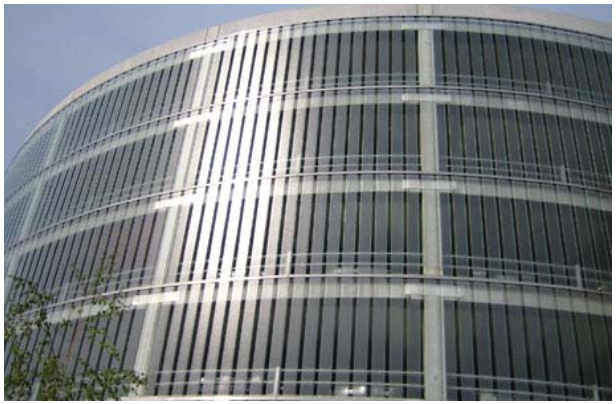

Parkeringshus i Sickla köpcentrum, Nacka

Utdrag ur den fördjupade översiktsplanen:

Området planeras också för en normal bilanvändning med de parkeringsbehov som följer av detta. För att inte splittra varje kvarter med parkeringsytor kan en lösning vara att anordna parkeringskvarter.

Infartsparkering ska finnas vid Barkarby station. Parkeringen bör utformas som garage med bra gånganslutning till kollektivtrafiken.

Materialstandard

Val av beläggningsmaterial har stor betydelse för det offentliga rummets karaktär och tydlighet. Genom enhetligt val av markbeläggningar men även färgsättning förstärks den allmänna känslan och bebyggelsen binds samman samtidigt som torg och parker kan få en egen karaktär. Markbeläggningar av olika slag och ljushet används för att underlätta orienteringen och främja tillgängligheten. Materialen ska även vara slitstarka och miljövänliga.

Krav/riktlinjer

1. Körytor bör beläggas med ljus asfalt.
2. Som standard utförs gång- och cykelbanor med plattbeläggning inom Barkarbystaden. Där cykelbanor separeras från gångtrafiken anläggs cykelbanan i asfalt åtskiljt av en fris.
3. Övergångsställen ska följa den standard som Järfälla kommun använder sig av med vita plattor närmast körbanan och sinusplattor längre in på gångbanan.
4. Busshållplatser ska utföras enligt typritningar i SL:s riktlinjedokument RIBUSS-08.
5. Kantsten ska utföras i granit. Vid busshållplatserna används en särskild hållplatskantsten i betong.
6. Kantstenparkering ska utföras i asfalt alternativt i betongmarksten och tydligt avgränsas mot körfältet med t.ex. fris av storgatsten.
7. Huvustråk i parker ska utföras med asfalt eller betongplattor. Mindre gångvägar kan

anläggas med grus.

8. Olika ytor bör avgränsas tydligt. T.ex. kan storgatsten användas för att avgränsa grusade ytor från gräs eller asfalt.
9. Markbeläggning för körbanor intill torg kan anpassas till torgens markbeläggning.

Möblering och färgsättning

Varje tidsålder har sina formgivna objekt. Genom att noggrant välja objekt och färg så kan kommunen signalera kvalitet och modernitet. Varje plats har sin karaktär. Genom att medvetet använda och placera olika objekt skapas olika stämningar. Gaturummen kan bli spännande med ett lite tufft urbant uttryck. De gamla miljöerna kring kyrkan förstärks av nytillverkade parkmöbler i gammal stil. Torg och stadspark får extra status genom hög kvalitet i möbleringens material och design medan möblering av gång- och cykelbanor kan ha en mer vardaglig karaktär.

Utdrag ur den fördjupade översiktsplanen:

Regelbunden och strategisk utplacering av bänkar och vilplatser underlättar för äldre och människor med funktionshinder.

Mål

Barkarbystaden ska genomgående ha en nutida formgivning på gatumöbler och äldre stil på dem som placeras vid Kyrkbyn. Allt stål ska ha lackfärg.

Vestre, Urban cykelpollare

Krav/riktlinjer

1. Genomgående färg på lackat stål ska vara antracitgrå RAL 7016 förutom vissa detaljer.
2. Signal- och elskåp ska utföras i RAL 7009 (ljusare grå) eller ta upp kulör som förekommer i bakomliggande fasads sockel.
3. Källsortering ska synas på papperskorgar.
4. Bänkar placerade utmed gång- och cykelbanor ska ha armstöd och sitsen ska vara 46 cm ovan mark (handikappvänlig).
5. På alla torg ska det finnas några handikappvänliga parksoffor.
6. Bänkar utan ryggstöd och armstöd får endast placeras på torgytor utan tydlig riktning.
7. Utformning av stadsdelens möte med Järvakilen och Igelbäckens dalgång ska utformas i samklang med länsstyrelsen allmänna möbleringsprogram och med hänsyn till kulturlandskapets karaktär.

Exempel på sittmöbler på torg

Exempel på sittmöbler i parker

Gatusektioner
Gatumiljöns utformning skapar identitet, orienterbarhet och karaktär. Gatornas olika bredd och utformning ökar förståelsen för stadsrummet och ger förutsättningar för olika grader av stadsliv som uppstår i gatumiljön. Men även trafiksäkerheten påverkas av gaturummets utformning. Barkarbystadens gator ska utformas så att bilarnas hastigheter sänks. Tydliga gatukorsningar och övergångsställen, trädplanteringar som ger rytm och riktning samt omsorgsfullt val av material bidrar till att behovet av många skyltar minskar. Utifrån planerad funktion och innehåll samt trafikmängd bör gaturummen utformas så smala som möjligt för att ökar känslan av stadsmässighet.

Utdrag ur den fördjupade översiktsplanen:

Struktur och god orienterbarhet fås genom att gatorna utformas olika breda och med olika karaktär genom t ex trädplanteringar. Det är också viktigt med utblickar och landmärken i olika riktningar. Gatorna utformas utifrån funktion, innehåll och trafikmängd.

Barkarbyvägen

Barkarbyvägen är Barkarbystadens uppsamlingsgata och framtida spårvägsgata. Den leder från Veddesta i väster via den nya stationsbron i Barkarby till Norrviksvägen. Barkarbyvägen ska ha en mycket robust och stadsmässig karaktär. Bebyggelsen inom Barkarbystaden ska vara som högst längs Barkarbyvägen med undantag för stationsområdet. Butiker, offentlig service och kontor ska finnas i bottenvåningen som utformas som en tydlig sockelvåning i natursten eller liknande. Eventuella balkonger ska utformas indragna längs Barkarbyvägen. Ingen förgårdsmark ska finnas utmed Barkarbyvägen. Däremot ska Barkarbyvägen få en alléplantering som utgörs av kraftfulla träd.

Veddestabron är en förlängning av Barkarbyvägen och ska därför få liknande utformning. Bebyggelsen ska följaktigen orientera sig på samma sätt mot gaturummet med fönster och entréer.

Kollektivtrafikgatan i Barkarbyvägen trafikeras först av bussar och senare av spårväg. Det är av största vikt att utformningen av spårvägen utförs på så sätt att gaturummet utgör en gestaltningsmässigt integrerad del av Barkarbystaden. Spårområdet får inte bli eller upplevas som en barriär. Särskild viktigt är detta med tanke på att verksamheter som mindre butiker ska etableras längs Barkarbyvägen. Vägens utformning gör att kollektiv-, gång- och cykeltrafik prioriteras framför biltrafik. Kantstensparkering anordnas utmed hela gatans längd. I de delar där verksamheter kan etableras ska endast korttidsparkering vara tillåten.

Belysningen planeras med hänsyn till utbyggnad av kommande spårväg och är av större skala vid vägbana för att gå ner i skala vid gång- och cykelvägen.

Planteringar utmed gatan begränsas till träd i kantstenslinjen. Föreslagna träd är Skogslind, Tilia cordata ”Greenspire” med en höjd på 18 - 20 meter och en bredd på 10 - 12 meter. Bladen är ljusgröna.

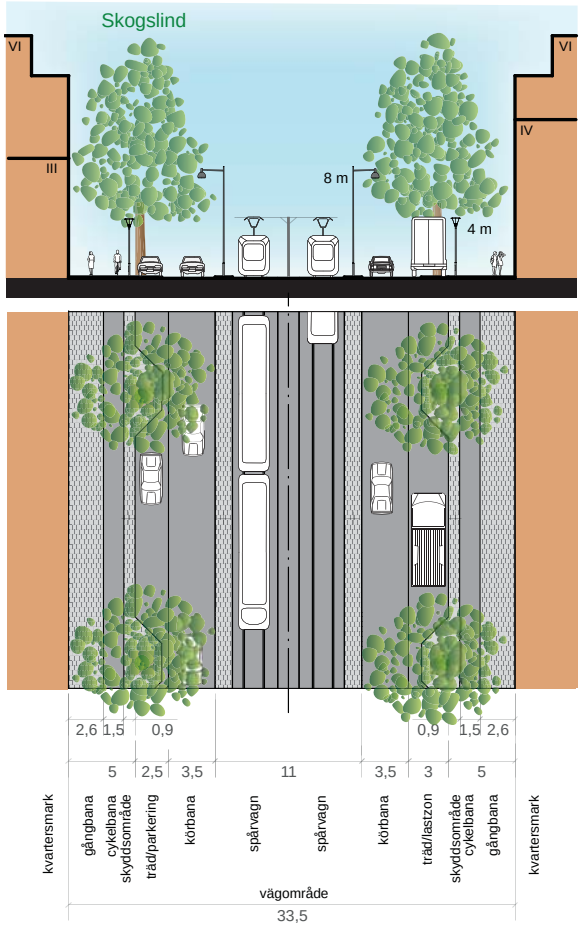

Sektion Barkarbyvägen

Esplanadgator

För esplanadgator som Karlslundsvägen, Kalvshällavägen och Parkvägen samt övriga gatusektioner inom etappen Barkarbystaden I hänvisas till upprättat kvalitetsprogram som ingår i detaljplanen för Barkarbystaden I.

Enköpingsvägen

En breddning av Enköpingsvägen kommer att ge vägen dels större kapacitet dels en mer stadsmässig karaktär. Dagens två körfält kommer att bli fyra - två i varje riktning separerade genom en refug. Dubbelriktade gång- och cykelbanor kommer att anläggas på bägge sidor av vägen med belysning som ge större trygghet åt fotgängare och cyklister. Plantering sker på kvartersmark.

Enköpingsvägen utmed Kyrkparken

Denna avsnitt av Enköpingsvägen söder om Barkarbyvägen har inte lika mycket trafik som de norra delarna och anpassas till detta samt omgivningen som består av Kyrkparken och bostads- och verksamhetsbebyggelse. Kantstenparkering fungerar som angöring till Kyrkparken och bidrar till lägre hastigheter.
Föreslagna träd är Kärrek, Quercus palustris med en höjd på 12 - 18 meter. Bladen är gröna och får tidigat höstfärger i orange till rött.

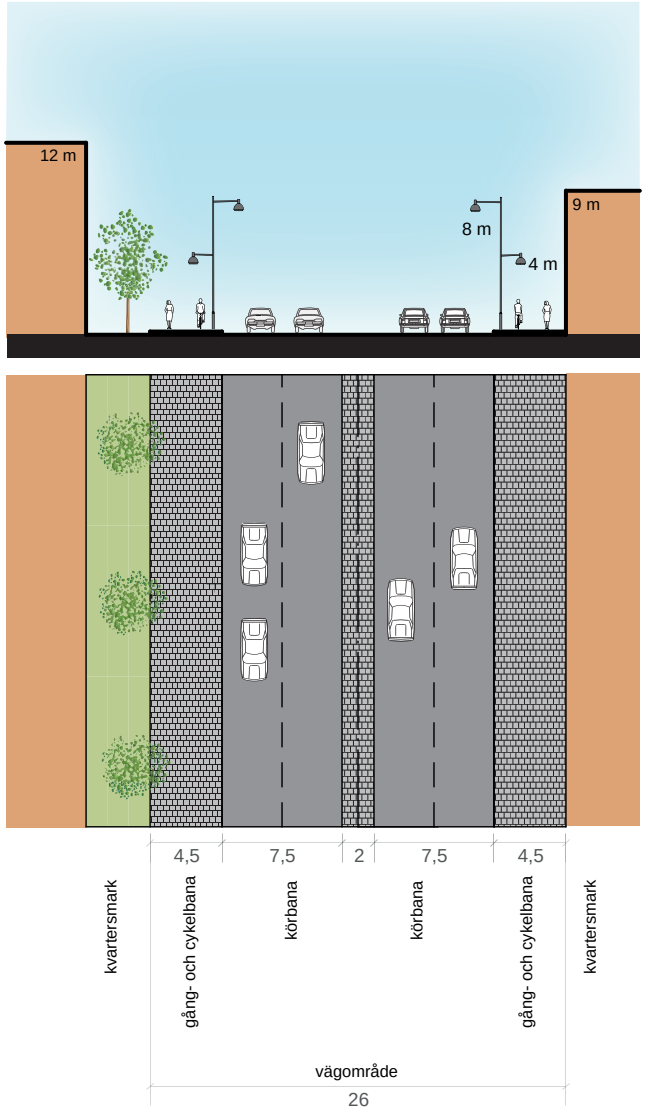

Sektion Enköpingsvägen

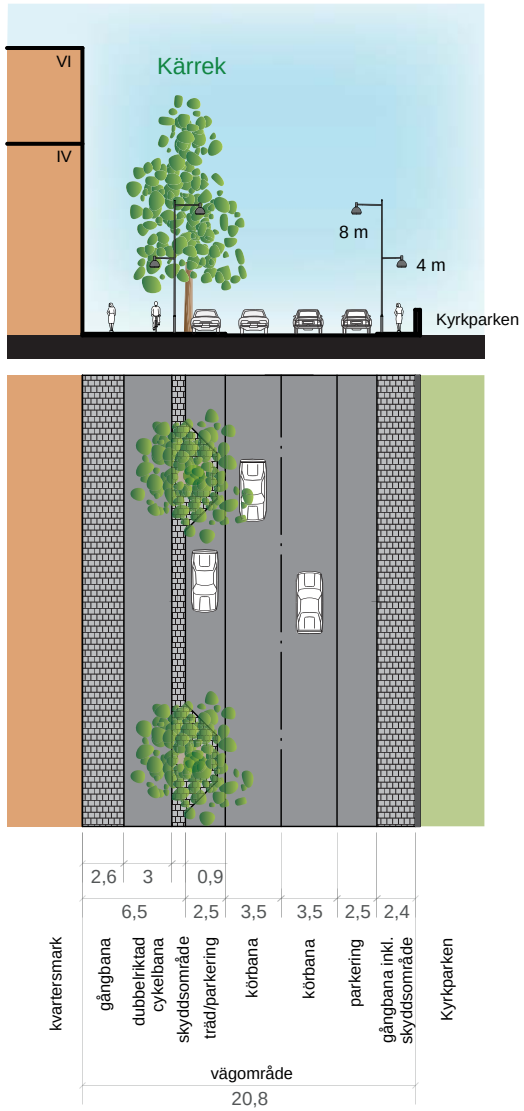

Sektion Enköpingsvägen utmed Kyrkparken

Lokalgata intill Bällstaån

Utdrag ur den fördjupade översiktsplanen:

Bällstaån ska planeras in som en kvalitet i den nya bebyggelsen och vattnet synliggöras där det idag är kulverterat. Gångstråk ska planeras utmed ån. Inom bebyggelsekvarteren kan ån ges kanalkaraktär med hårdgjorda sidor.

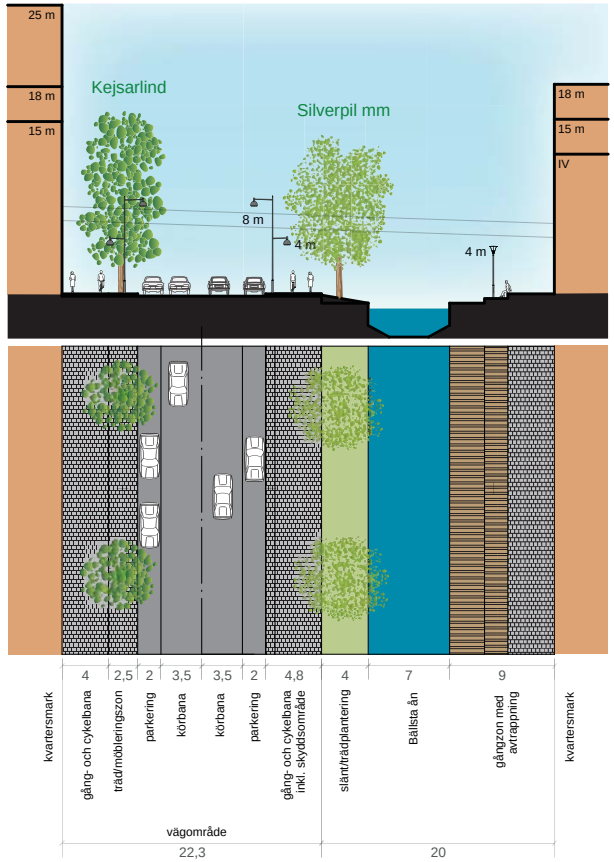

Sektion Lokalgata intill Bällstaån

Utmed den omlagda Bällstaån anläggs ett inbjudande promenadstråk där Bällstaåns vattenspegeln tillför kvaliteter i stadsrummet. Ett trädäck inbjuder till att sätta sig och vila. Längs denna gata finns såväl besöksintensiva verksamheter och kontor som bostäder.

Utmed gatan planteras höga träd som kejsarlind, Tilia x europaea ´Pallida´, med en höjd på 16 - 18 meter och en bredd på 6 - 8 meter.

Utmed ån planteras flera trädsorter som kaukasisk vingnöt, Pterocarya fraxinifolia fk. Uppsala E, med en höjd på 15 - 20 meter och en bredd på 12 - 15 meter. Höstfärgen är gul till gulgrön. Även siverpil, alba ´Sericea´, med en höjd på 15 - 20 meter och en bredd på 10 - 15 meter med silvergrå blad eller hästkastanj, Aesculus hippocastanum, med en höjd på 12 - 15 meter och en bredd på 8 - 10 meter föreslås planteras.

Visionsbild Bällstaån

Lokalgator

Samtliga lokalgator utformas med breda gångbanor på två sidor. För att understryka det smala och intima gaturummet ska belysningstolpar vara låga och gångtrafiken tydligt prioriteras framför biltrafiken även vad gäller belysning. Ett nät av cykelbanor förbinder Barkarbystaden med det regionala cykelnätet. Inom bostadsbebyggelsen på gator med lite trafik tillåts blandtrafik dvs. cyklister tillåts cykla i lokalgatan. Kantstensparkering är tillåten utmed de flesta gator. I områden med småskalig bebyggelse som villor eller låga flerbostadshus kan lokalgatorna utformas med kantstensparkering på antingen en sida eller helt utan kantstensparkering. Grönskan längs lokalgatorna utgörs av huvudsakligen trädplanteringar och häckar på förgårdsmark men även träd i gatumark kan förekomma.

Följande sektioner redovisar principer för lokalgator med alternativa utformningar av förgårdsmark, trädplantering och kantstensparkering. Lokalgator utan träd får endast förekomma vid kortare gatuavsnitt. Lokala avsteg från principerna t.ex. variation i förgårdsmarkens bredd kan i viss mån tillämpas. I lokalgator som ska trafikeras av buss breddas körbanan med 1 meter. I lokalgator där busstrafik förekommer breddas kantstensparkeringen från 2,0 meter till 2,25 meter för att underlätta vinterunderhållet.

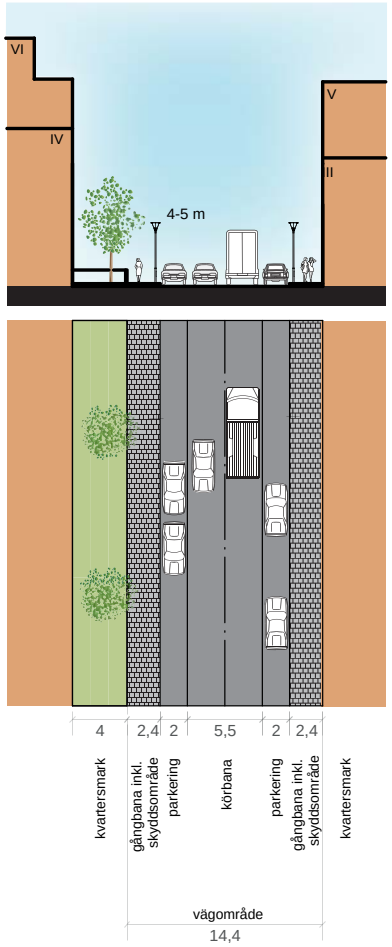

Sektion Lokalgata A, alternativ 1

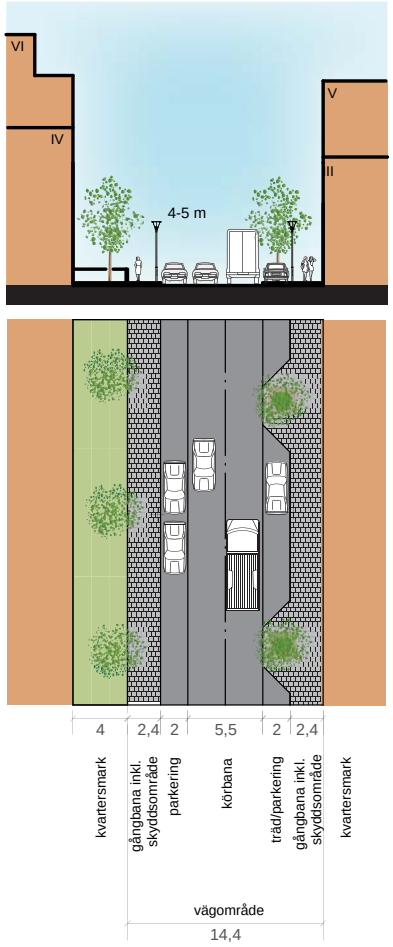

Sektion Lokalgata A, alternativ 2

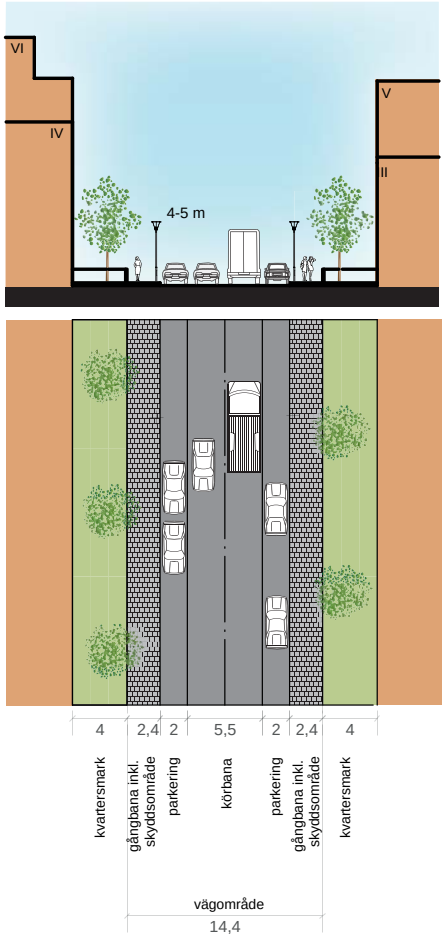

Sektion Lokalgata A, alternativ 3

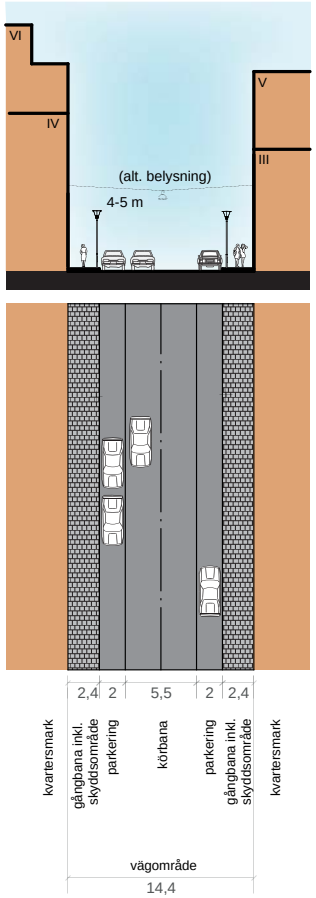

Sektion Lokalgata A, alternativ 4

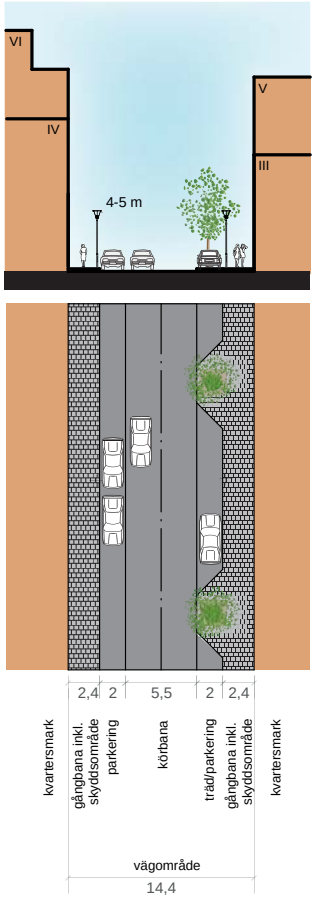

Sektion Lokalgata A, alternativ 5

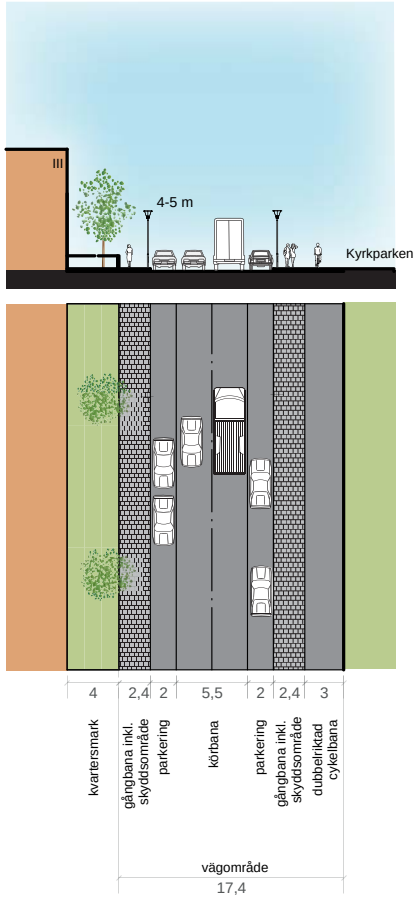

Sektion Lokalgata A, alternativ 6

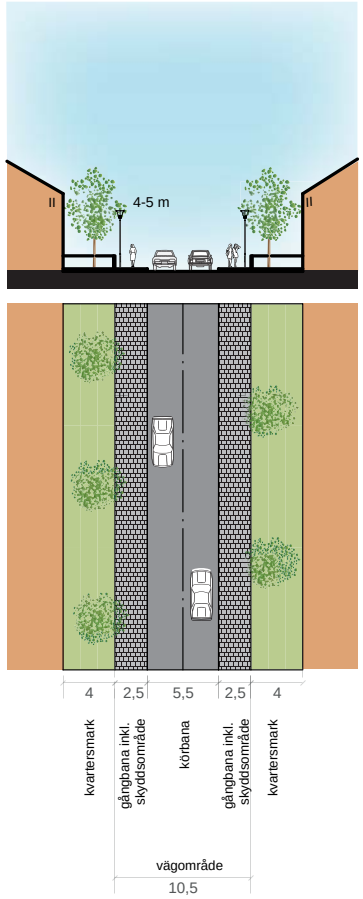

Sektion Lokalgata B

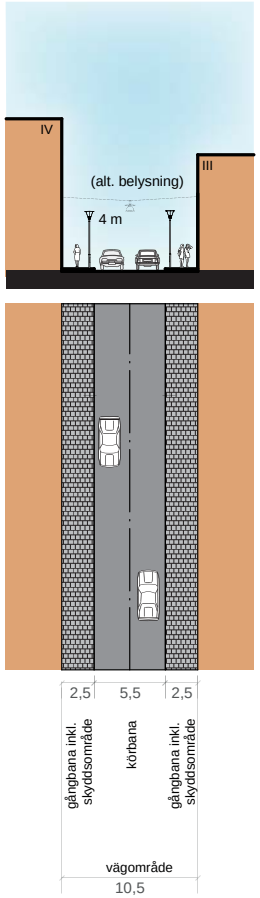

Sektion Lokalgata - gränd

Torg

Torg är en plats där det känns naturligt att stanna upp. Det ska vara lätt att passera, att ha vägarna förbi. Målpunkter vid eller i närheten av torget är viktiga för att torget i sig ska vara en livlig mötesplats.

Ett levande torg förändras ständigt genom olika aktiviteter som torghandel, gatumusik och valtal men även genom att detaljer förändras inom torget. Utplacering av vackra vår- och sommarblommor i urnor, en glittrande julgran under mörka vinterdagar eller en fontän som sätts på när frosten har upphört och ett porlande ljud kommer att berätta att sommaren snart är här. Tillfälliga aktiviteter och årstidväxlande utsmyckning skapar nyfikenhet och målpunkter för att besöka platsen.
Torgens placering och gestaltning kommer att locka till olika grader av kulturella, politiska och kommersiella aktiviteter. Torgens storlek, material och form visar på betydelsen av platsen.

Utdrag ur den fördjupade översiktsplanen:

Platser och torg som är tydligt formade och avgränsade offentliga rum ska finnas. Sådana platser kan anläggas vid naturliga mötesplatser som Barkarby station och spårvägshållplatserna där många passerar. Här finns förutsättningar för närservice och folkliv. Blomprakt, soliga sittplatser och konst kan förstärka platsernas attraktivitet.

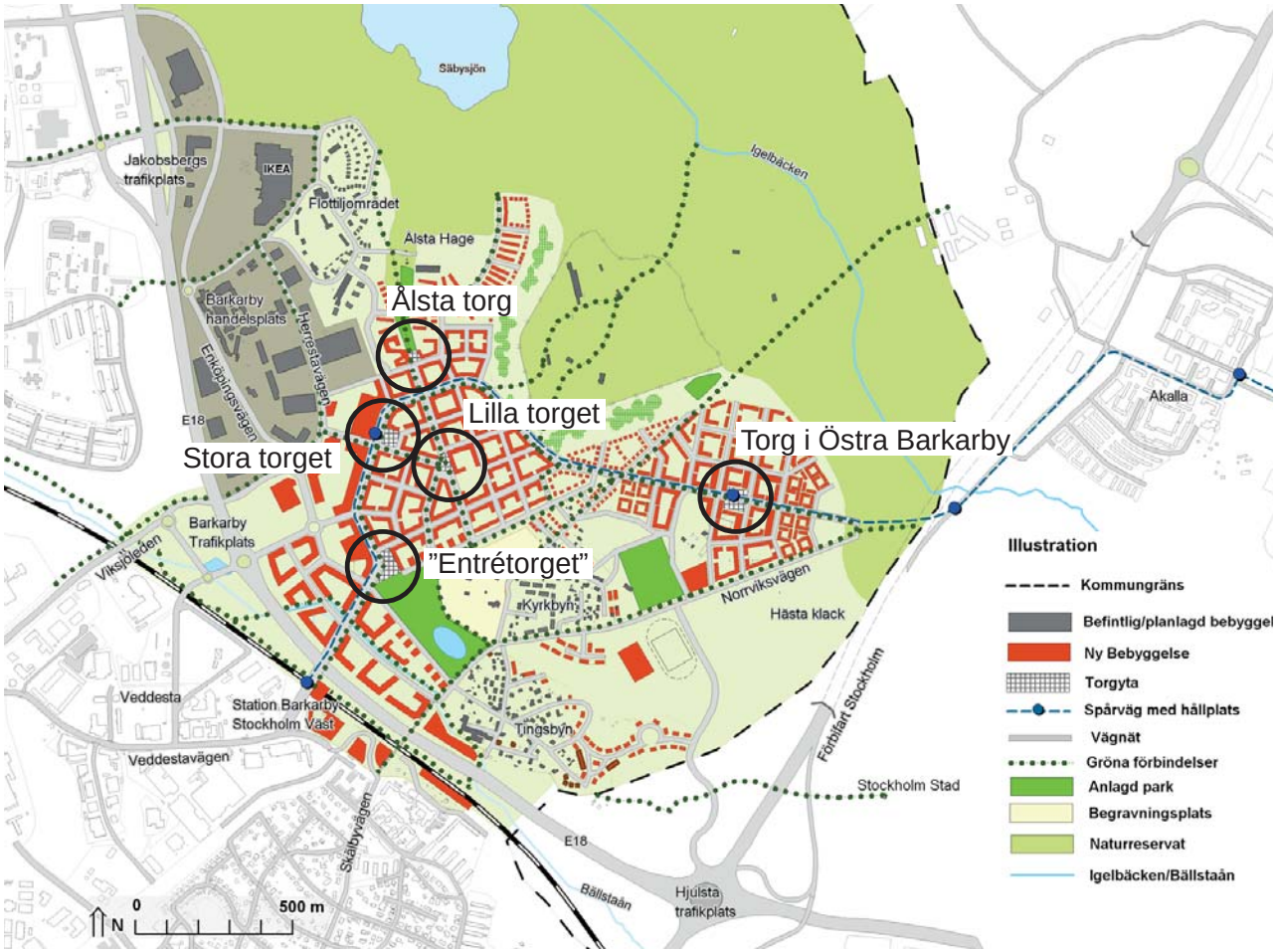

Illustrationskarta ur FÖP med torg markerade

Mål

Alla torg ska ha en tydligt identitet.
Ett av torgen ska vara det centrala, stora torget med många möjliga aktiviteter. Alla torg ska ha hög kvalitet både i form och materialbehandling.

Lilla torget

Gestaltningsriktlinjerna och krav avseende det triangulära torget inom etappen Barkarbystaden I beskrivs i kvalitetsprogrammet tillhörande detaljplanen för Barkarbystaden I.

Stora Torget

Gestaltningsriktlinjerna och krav avseende Stora torget inom etappen Barkarbystaden I beskrivs i kvalitetsprogrammet tillhörande detaljplanen för Barkarbystaden I.

”Entrétorg” till Barkarbystaden och Kyrkparken

Människor som ska till Barkarbystaden eller som bara passerar förbi på väg till handelsplatsen eller Kyrkbyn får en snabb bild av Barkarbystaden och Järfälla kommun. Platsen blir en annonsplats som med rätt formgivning kan bidra till att bygga upp Järfällas varumärke.

Inspirationsbild

Platsen är också entrétorg till Barkarbystadens stadspark, Kyrkparken.

Visionsbild Stora torget

Som kontrast till den poetiska, impressionistiskt färgade parken med sin biologiska mångfald och sitt stillsama vatten kan torget ha en kaskad av dynamiska och smakfullt färgsatta vattenstrålar.

Platsen kan vara innovativ, urban och inneha modern materialbehandling som terrazzobetong, aluminium och magentafärgade gatumöbler. En äppelträdsrad (Malus baccata Street Parade) och en stor ek (Quercus robur) som kan bli 1000 år får symbolisera det kulturhistoriska Järfälla. Belysning ska ha mycket vertikaler och byggnadsfaserna runt torget utformas för att kunna reflektera ljus. Vackert belysta arkitektoniska tak ger en lugn fin ljussättning. Möbleringen är en modern utformning och färgsättning av klassiska parkmöbel.

Krav/riktlinjer

1. Platsen ska utformas för att hjälpa till att bygga upp Järfälla som ett positiv varumärke.

Torget i Östra Barkarby

Torget ska vara en pendang till Stora torget, men i mindre skala. Platsen ska vara mindre med färre torgstånd och mera lågmäld ljusgestaltning, men kvalitén i markbeläggning och omsorgen i detaljarbetet ska ha samma höga nivå som Stora Torget.

Ålsta torg

Gestaltningen av detta torg beskrivs i gestaltningsprogrammet som framtogs tillsammans med detaljplanen för Flottiljområdet II. Möbleringen är en modern utformning och färgsättning av klassiska parkmöbel (se även entrétorget).

Inspirationsbilder möblering

Parker

Parker är den del av stadens offentliga rum som gestaltas för att skapa grönskande mö-tesplatser och sinnliga upplevelser. Parken är oftast ordnad som en kontrast till natur. Under århundraden har människan önskat återskapa ett förlorat paradis genom att an-lägga trädgårdar och parker. Under historiens gång har trädgårds- och parkkonst skapats med hjälp av botanisk kunskap och med inspiration från konst och filosofi. Dessa an-läggningar särskiljer sig från den påverkan människan har gjort på landskapet för att antingen odla eller utvinna mineraler från det. Park och trädgård skapas av och för människan utifrån en längtan om lycka och positiva möten. Ända sedan den första träd-gården skapades i Persien beskrivs möten i trädgårdar och parker på ett kärleksfullt sätt.

Kulturlandskapet har utvecklat genom århundraden i ett samspel mellan människan och olika växtsamhällen. Detta samspel i odlandet eller tillvaratagande har gett människan mat, kläder och virke. Odlandet har utvecklat många olika växtsamhällen med unika arter. Arterna är beroende av människans vård och människan har upplevt skönhet i detta landskap, vilket vi kallar kulturlandskap. Många svenska poeter och författare be-skriver i dikter och romaner kulturlandskapet, men de brukar använda begreppet natur.

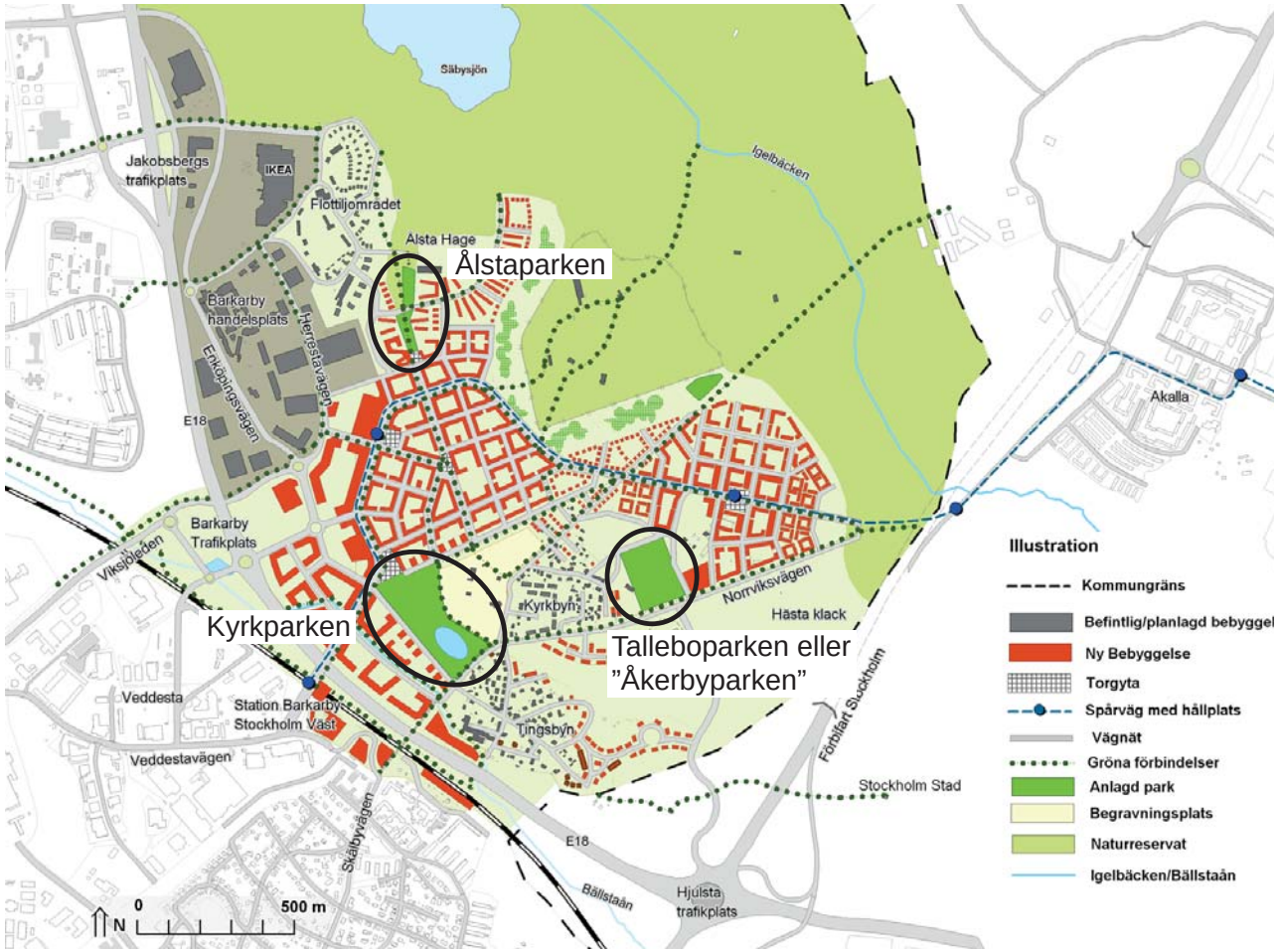

Illustrationskarta ur FÖP med torgen markerade

Eftersom människan intellektuellt bestämmer parkens form och innehåll så kan en park formas så att många olika växter och djur trivs, men parken kan också formas på ett sådant sätt att den blir ensartat och med få element som gräs, grus och träd, och där trivs varken fåglar, trollsländor eller fjärilar.

Intentionen med Barkarbystaden är att grönskande torg och alléer gestaltas med ett ur-bant utryck och därmed får dessa platser få arter medan parkerna ska vara mångfasette-rade med

stor rikedom av arter. Parkerna kan innehålla ett bevarat kulturlandskapet eller modern trädgårdskonst där människan får utrymme till lek och spel med estetiska upp-levelser som berör alla sinnen.

Inspirationsbild

Krav/riktlinjer

1. Esplanaderna ska strukturera bebyggelsen och länka samman parker och naturpartier till ett promenadstråk.
2. Inom 300 meter från bostaden ska det finnas bostadsnära natur som kan bestå av park, bevarat kulturlandskap eller en skogsdunge.
3. Barkarbystaden ska ha en stadspark.
4. Barkarbystaden ska ha en spontanidrottsplats.
5. Parker ska anläggas med olika estetiska och sociala inriktingar.
6. Lekplatserna ska ges olika teman.

Utdrag ur den fördjupade översiktsplanen:

Park- och rekreationsområden ska lokaliseras tillgängligt för alla för att tillgodose behov av fysisk aktivitet och vacker närmiljö. Särskilt barn, äldre och funktionshindrade måste få tillgång till park, natur och aktivitetsområden.

Stadsdelsparkerna ska enligt kommunens ”Grönplan” ligga inom 500-800 m gångavstånd för så många som möjligt och finnas nära de gång- och cykelstråk man naturligt passerar. De bör kunna nås så trafiksäkert som möjligt för förskolebarn.

Närparker ska enligt kommunens grönplan finnas inom 150-300 m från bostaden.

Omsorgsfull utformning av stadsdelens möte med gröna kilen och Igelbäckens dalgång krävs.

Inom ”Talleboparken” finns naturvärden i form av de Geermoräner och kulturvärden (fornlämningar) som skulle kunna bevaras inom parken.

Möjligheten att anlägga odlingslotter i någon del av buffertzonen mot militärens verksamhet ska prövas i detaljplan.

Kyrkparken

Barkarbystadens stadspark, Kyrkparken, ska utvecklas till att bli kommundelens och hela Järfälla kommuns vackra unika park, där det syns att människan har lekt med vatten, färg och form. Här ska det finnas inspirerande mötesplatser och trygga viloplatser för rofylld ensamhet. Samtidigt som människans behov av lek och promenad i spännande växtmiljö ska vara parkens huvudkaraktär, så ska kunskap i olika växt- och djurarters levnadskrav speglas i detaljer. Parken ska uttrycket en modernt gestaltad park som visar på stor kunskap om fjärilar, salamandrars, grodor och fåglars levnadsmiljöer. Stenrösen och vedupplag byggs upp för övervintrande fjärilar som sorgmantel och påfågelöga. Stenblock placeras i dammen så att grodägg kan fästa på dem. En del av stranden formas för vadarfåglar, andra delar formas för grodor och vid någon strandkant ges människor möjlighet att komma nära vattnet.

Barkarbystadens dagvatten leds in i parken och passerar eventuellt först en oljeavskiljare. Därefter rinner vattnet i täta meanderslingor med rik växtlighet ned till en stor utjämningsdamm. Det rinner sedan vidare till en arkitektonisk formad sedimenteringsbassäng med ett vackert staket. Här däms vattnet så att det stillnar och finpartiklar sjunker. Denna centrala damm ska ha en tydlig gestaltad form. I dammens närområden kommer det att finnas översvämningsytor med långa slänter som dels gör att säkerheten för barnfamiljer ökar och dels att vadande fåglar trivs.

Inspirationsbild

Krav/riktlinjer

1. Landskapsbilden mot kyrkan ska beaktas och vattnet som en biologisk och visuell resurs ska utvecklas.
2. Olika arter biotoper ska ha ett medvetet formspråk och kan även uttrycka en arkitektonisk eller konstnärlig form.
3. Möjlighet till serveringskiosk ska planläggas.
4. Det ska finnas en promenadvänlig gångväg med skulpturala broar. På avstånd liknar de lågmälda klassiska broar som inte stör kyrkans närmiljö.
5. En lekmiljö med konstnärlig inspiration anläggs med tanke på vissa barns extra behov av koncentration och stillhet samtidigt som miljön ska tala till alla barn.
6. Vacker stilfull belysning ska finnas.
7. En grusad yta för Valborgsmässoeld ska finnas.
8. Ytor lämpade för spontana bollspel och midsommarfirande ska finnas.
9. Den västvända slänten mot kyrkan ska tillvaratas för mötesplatser.
10. Halva delen av parken ska skyddas från Enköpingsvägens buller.

Talleboparken eller ”Åkerbyparken”

Parken är en del av ett bevarat kulturlandskap som ska vårdas så att det kulturhistoriska arvet bevaras. Här finns hasselsnår och möjlighet att återuppväcka en torrängsflora med rätt vård. Parkens norra del planeras för midsommarfester och olika informella bollspel på gräs som brännboll, badminton och fotboll.

En större lekpark placeras söder om grusvägen. Temat för lekparken ska vara vikingatiden och miljön ska inspirera till historisk nyfikenhet. Viktigt element i parken blir ett delvis uppbyggt långhus. Huset kommer att fungera som ett väderskydd men också visa storleken på ett vikingahus. Lekskulpturer i form av tamdjur placeras inom husets gränser för att visa att djur och människor levde ihop. Utanför vilar en björn och en varg går i snåren.

Övrig utrustning är stockbåt, stenlabyring och runsten med runskrift: Välkommen till Åkerbyparken.
Som solitärträd föreslås Ask Fraxinus exelsior och Ginko biloba planteras. Vildapel, hagtorn och rönn utgör inramningsträd.

Norra delen

1. Skötselplanen ska innehålla skötselkrav som gynnar torrängsflora.
2. Parken ska innehålla stora välklippta plana gräsmattor för midsommarfest och bollspel.
3. På den stora gräsytan skapas en upphöjd scenliknande jordform. På ”scenen” placeras stolpar som kan bära ett scentak av segelduk samt elkopplingsurtag för moderna scenuppträdande.

Södra delen

1. Lekparken ska innehålla ett långhus där konstruktionen av stolpar syns. Bredden ska vara 5 meter och taket 20 meter. Stolparna

fortsätter ytterligare 20 meter. Huset placeras i öst-västlig riktning vilket lär vara en placering för att ta vara på soluppvärmningen. Inom konstruktionen placeras lekskulpturer av tamdjur.

2. Vid höjdkurva +16.00 kan en mindre vikingabåt placeras för att påminna om strandkanten. En fiskskulptur kan förstärka associationerna.
3. En ny gjord runsten kan genom runskrift berättar om Miklagård eller om lekparken.
4. En labyrint i form av jungfrudans placeras på en höjd.
5. Balans- och klätterlekredskap ska utföras i kraftigt rundvirke för att ge en åldrig känsla.
6. Strålkastare ska lysa upp lekplatsen. Vissa av dessa ska ha ett filter med vikingamönster eller båtsiluetter. Skuggspelet ska stärka platsens identitet.

Ålstaparken

Gestaltningen av denna park beskrivs i gestaltningsprogrammet som framtogs tillsammans med detaljplanen för Flottiljområdet II.

Koloniträdgårdar

Koloniträdgårdsverksamhet är en resurssnål närrekreation, bra för hälsan och medverkar till utvecklandet av ett ekologiskt hållbart samhälle med stor artrikedom. Koloniträdgårdsverksamhet är en del av det svenska kulturarvet samtidigt som det är en av de mest kulturellt integrerade aktiviteterna som sker i park- och naturområden. Koloniträdgårdar har funnits i Sverige i över hundra år, i Europa betydligt längre. Flera generationer stadsbor har via koloniträdgårdar fört odlingstraditionen vidare. Odling av olika växter kan även ge stor artrikedom av smådjur, fjärilar och fåglar.

Krav/riktlinjer

1. Det ska finnas minst två områden med 70 lotter på 100 kvm inom Barkarbystaden.
2. Odlingsområdet ska vara promenadvänligt, öppet och inbjuda till social kontroll.
3. Odlingen ska ske på ekologisk grund.
4. Vatten och avlopp ska kopplas till området och möjlighet ska ges att bygga en föreningslokal med toalett.
5. Föreningens medlemmar ges bygglov för mindre förråd samt pergola med sittmöjligheter.

KVARTEREN

Planstrukturen för Barkarbystaden är en genomgående kvartersstruktur som ger utrymme för stor variation i utformning och innehåll. Inom kvartersmönstret kan inte bara hus utan även torg, park- och lekytor inordnas. Kvarteren längs Barkarbyvägen och intill torg och platser utformas för att skapa ett rikt offentligt stadsliv.

Utdrag ur den fördjupade översiktsplanen:

Variation kan skapas genom att dela upp utformningen och utbyggnaden av kvarteren på skilda byggherrar och arkitekter.

Barkarbystaden ska få en omväxlande och spännande utformning. Hushöjder, täthet och arkitektoniskt uttryck ska variera.

Slutna kvarter med bebyggelse utmed gatan och en inre gård ger en bullerskyddad utemiljö. I vissa lägen t ex mot parker eller i Barkarbystadens utkanter passar kanske en annan öppnare placering och bebyggelsetyp bättre mot friluftsområdet.

Krav/riktlinjer

1. Kvarteren ska delas upp på skilda byggherrar och arkitekter.
2. Större kvarter bör delas upp på minst två byggherrar.
3. Verksamheter i bottenvåningar ska finnas längs Barkarbyvägen och intill torg och öppna platser och kan finnas i övriga kvarter, främst då längs Kalvshällavägen och Karlslundsvägen men även Parkvägen.
4. Som princip ska kvarteren utformas slutna med bebyggelse utmed gata och en bullerskyddad gård. Där kvarteren bebyggs på annat sätt ska bullerberäkningar visa att gällande riktvärden uppfylls.

AVGRÄNSNING OFFENTLIGA - PRIVATA RUM

Markerade gränser mellan offentliga och privata utemiljöer bidrar till ett tydligt gaturum i Barkarbystaden. Den upplevda tryggheten ökar om det är lätt att förstå vem som anvarar för ett område och vem som har tillträde till det.

Utdrag ur den fördjupade översiktsplanen:

Det ska vara tydligt var gränsen mellan det privata och det offentliga rummet går.

Krav/riktlinjer

1. Kvartersgränsen ska utformas tydligt med hjälp av mur eller smidesstaket. Häckar får finnas.
2. Plank ska inte förekomma i stadsmiljön.
3. Nivåskillnader i kvartersgräns ska tas upp med stödmurar.

FÖRGÅRDSMARK

Gatornas utformas med sammanhållen karaktär antingen med eller utan förgårdsmark men enligt samma princip i stort sett längs hela gatan. Där förgårdsmark finns bidrar den till gaturummets grönska och ge den en tydlig prägel t.ex. genom användning av samma trädsort. Ambitionen är att möjliggöra en flexibel användning av kvarterens bottenvåning som antingen bostad eller verksamhetslokal eller både och, s.k. ”bokal”. Verksamheter i bottenvåningar ska finnas längs Barkarbyvägen och intill torg och öppna platser och kan finnas i övriga kvarter, främst då längs Kalvshällavägen och Karlslundsvägen men även Parkvägen. Det finns dock en konflikt mellan verksamheters behov av kontakt med gaturummet och boendes önskemål om insynsskydd.

Utdrag ur den fördjupade översiktsplanen:

De flesta kvarter föreslås ha planterad, ”halvoffentlig” förgårdsmark med en bredd av ca 3-5 meter.

Krav/riktlinjer

1. Där förgårdsmark finns ska den tydligt avgränsas mot gaturummet med mur eller smidestaket. Häckar får finnas.
2. Inga förråd eller liknande byggnader får uppföras på förgårdsmark.
3. Förgårdsmark ska som regel kunna användas som uteplats dvs den ska ha en bredd på 3 - 5 meter.

4. Utkragande balkonger mot gata får inte finnas i bottenvåningen.
5. Barkarbyvägen, Kalvshällavägen, Karlslundsvägen och Parkvägen är gator utan förgårdsmark.

Träd på förgårdsmark

Trädblomning

För att skapa en sammanhållen gestaltning av förgårdsmarken så är det lämpligt att använda en eller några av nedanstående trädsorter.

Mellanstora blommande träd:

- Magnolia, Magnolia kubus borealis med en höjd på 7 - 10 meter, vit blomning i april.

- Hybridkörsbär, Prunus x gondouinii Schnee med en höjd på 3 - 5 meter, vit blomning i maj. Även andra körsbär kan användas.

- Japansk ligustersyren, Syringa reticulata, med en höjd på 4 - 7 meter och en bredd på 4 - 7 meter med gulvit blomning doftande under juni och juli.

Gårdsmiljöer

Bostadsgårdarna utgör en privat till halvprivat zon där det finns plats för lugn, samvaro och lek. Gårdsmiljön ska vara en tillgång för alla boende med hög kvalitet i utförande och material.

Krav/riktlinjer

1. Grönytefaktorn ska vara lägst 0,5 för alla bostadskvarter.
2. Gårdsmiljön ska vara småskalig och variationsrik.
3. Gemensamma ytor för de boende ska finnas inom kvarteret.
4. Närlekplats för barn 0-5 år ska finnas inom kvarteret.
5. Privata uteplatser mot gård ska finnas för marklägenheter.
6. Gårdsmiljön ska utformas med hög standard avseende tillgänglighet och användbarhet för människor med olika former av funktionshinder.
7. Gårdsmiljön ska utformas så att växtligheten ges gynsamma förutsättningar. Gårdarnas vegetation ska gynna den biologiska mångfalden i området.
8. Grönskande bjälklag byggs upp med hjälp av växtbäddar. Jorddjupet ska för träd vara minst 600 mm, för buskar minst 400 mm och för gräs min 300 mm. Därtill kommer ett dräneringslager. Underbyggda gårdar ska ge goda växtbetingelser och vara möjliga att bevattna.
9. Kvarterens dagvatten ska omhändertas lokalt och bör utnyttjas för bevattning av gårdens grönytor.
10. Marken kan med fördel modelleras.
11. För att få ytterligare kvalitet på bostadsgårdar kan inslag av konst, vatten och/eller odling införas.

Innergård på Fränkelufer, Berlin

BEBYGGELSEN

Avsikten med att ange krav och riktlinjer för bebyggelsen är att genom omsorgsfull gestaltning av husvolymer, fasader och övriga byggnadsdetaljer ge Barkarbystaden ett arkitektoniskt uttryck av hög kvalitet. Inom angivna ramar och principer finns det stort utrymme för variation. Principerna gäller både bostadskvarter och verksamheter- och handelskvarter. Större kvarter och därmed även större byggnadsvolymer ska brytas ner i mindre volymer för att bidra till småskaligheten. För bostadskvarter där detta inte är möjligt rent fysiskt på grund av höga bullernivåer kan det ske visuellt.

Utdrag ur den fördjupade översiktsplanen:

Barkarbystaden ska få en omväxlande och spännande utformning. Hushöjder, täthet och arkitektoniskt uttryck ska variera.

Krav/riktlinjer

1. Bebyggelsen inom ett kvarter ska mycket tydligt delas upp i flera volymer. Detta kan ske genom någon eller några av följande punkter:
    - Varierade byggnadshöjder och våningsantal tillämpas inom kvarteret.
    - Mindre portaler/öppningar placeras mellan husvolymer inom stora kvarter.
    - Varierad fasadkaraktär och arkitektoniskt uttryck skapas genom t.ex. material, fönstersättning, balkonger/franska balkonger/burspråk, bottenvåningens och takfotens utformning samt färgsättning.
2. Bebyggelsen uppdelning längs gatan ska tydligt finnas kvar mot gårdarna.
3. Kvarterens hörn ska vara bearbetade t.ex. avskurna, rundade, åtminstone i bottenvåningen.

Inspirationsbild Barkarbyvägen

Byggnadsdetaljer

För att säkerställa en hög arkitektonisk ambitionsnivå och skapa viss samordning för bebyggelsen anges här ett ramverk av principer. Ramverket tillåter ett stort mått av variation men garanterar att byggnadsdetaljerna ges en väl samordnad och högklassisk utformning. Principiellt gäller att fasader belägna mot det offentliga stadsrummet ska samordnas starkare medan fasader mot gårdssidor kan ges en friare utformning.

Utdrag ur den fördjupade översiktsplanen:

Bebyggelsen ska ha hög arkitektonisk kvalitet.

Fasader

Fasaden med dess omväxlande material, färg och detaljer utgör en av bebyggelsens viktigaste karaktärsskapande inslag. Bottenvåningar är särskild viktiga för att få ett livfullt och intressant gaturum. För att framhäva husens tyngd och stabilitet markeras grunden med en sockel.

Krav/riktlinjer

1. Fasader ska ges en tydlig vertikal indelning t.ex. genom att markera trapphusen.
2. Burspråk och förskjutningar i fasadliv får finnas för att markera en vertikal fasaduppbyggnad.
3. Fasader ska ges ett markerat sockelparti för byggnader högre än tre våningar eller högre än 9 meter totalhöjd.
4. Sockelvåning mot Barkarbyvägen och torg i anslutning till Barkarbyvägen ska utföras av natursten, keramiska plattor eller terrazzo.
5. Sockelpartier ska utföras i annat material än ovanförliggande fasad alternativt med annan struktur än övriga fasaden.
6. Burspråk mot gata får inte kraga ut mer än 1 meter eller placeras lägre än 3 meter över gångbana.
7. Där fasader utformas med fasadelement

ska dessa vara underordnade byggnadens helhetsintryck. Särskild omsorg ska ägnas åt elementens material, storlek och placering av elementskarvar. Elementskarvar bör vara förskjutna.

Entréer
Entréer mot gata tillför liv och rörelse under dygnets alla timmar. Entréerna förmedlar ett första intryck av husets inre och ska därför utformas inbjudande. Rätt utformad kan entrén bli till husets signum.

Krav/riktlinjer
1. Huvudentréer ska placeras mot gata.
2. Huvudentréer och trapphus ska tydligt markeras i fasad.
3. Entrépartier ska utformas av trä eller metall. Profiler ska vara smäckra med god proportionering.
4. Trapphus ska utformas så att de är genomgående i entréplanet och kan nås både från gata och gård.
5. Utformning av eventuella dörrar för soprum, förråd och varuinlastning ska ges speciell omsorg. Detta gäller även garagenedfarter.
6. Utskjutande skärmtak ska ha en minsta fri höjd på 2,6 meter.

Balkonger
Generösa balkonger/terrasser är värdefulla för de boende. Varje lägenhet ska ha en balkong/uteplats som uppfyller gällande riktvärden för bullernivåer. Detta innebär att vissa lägenheter kommer att ha mer en en balkong/terrass. Då balkonger är viktiga beståndsdelar av stadsrummet är en omsorgsfull gestaltning viktig.

Krav/riktlinjer
1. Balkongfronter ska utföras ljusgenomsläppliga och ge ett lätt intryck.
2. Balkongplattors undersida ska målas vita eller med i fasad förekommande kulör
3. Inglasning av balkonger ska ske enhetligt för byggnaden och utföras med ett system utan synliga ramar.
4. Mot Barkarbyvägen ska balkongerna vara indragna och inglasade alternativt vara av typen fransk balkong.
5. På övriga gator får utkragande balkonger mot gata inte finnas i bottenvåningen.

Färgsättning och fasadmaterial
För att skapa en varierad stadsdel kan de olika byggnaderna ha olika fasadmaterial som puts, tegel, betong eller trä med inslag av t.ex. natursten, glas eller stål. Varken fasadmaterial eller färgskala är reglerad i detaljplan utan kan variera. Med övriga gemensamma gestaltningskrav bedöms gestaltningen ändå hänga ihop. Kvarteren måste dock ses i sitt sammanhang.

Krav/riktlinjer
1. Hänsyn till och viss samordning med närliggande kvarters färg och material ska ske.

Taklandskap
Taklandskapet är ett viktigt inslag i stadsbilden och har stor sammanhållande betydelse för bebyggelsen. Men en sammanhållet taklandskap kan övrig utformning vad gäller material, kulör etc. bli friare. Byggnaders taklandskap ska gestaltas så att lutningar, material och takdetaljer samordnas till en väl formgiven helhet. Ett kreativt utnyttjande av takytorna är önskvärt, t.ex. kan det finnas förutsättningar för att ha ett annorlunda boende som radhus på taket.

Krav/riktlinjer
1. Inom ett kvarter ska taklandskapet ha sammanhållen karaktär.
2. Takfoten ska markeras.
3. Användning av takytor som t.ex. trädgård, lekyta eller parkering bör övervägas.
4. Hänsyn ska tas till solinfall och utsikt ut över taklandskapet från högre liggande bostäder och kontor.
5. Solceller och solfångare på tak ska integreras i taklandskapet.
6. Större takanordningar som fläktrum, maskinrum etc. bör inordnas under taket.
7. Takmaterial ska ha kulörer i gråskala eller tegelrött såvida taket inte är ett sedumtak.
8. Mindre takanordningar ska infärgas i takets kulör.
9. Synliga hängrännor och stuprör ska integreras i byggnadernas gestaltning.
10. Komplementbyggnader inklusive parkerings-

hus ska utformas med sedumtak.

11. För bostäder gäller att sedumtak eller växtbjälklag för takträdgårdar bör övervägas.
12. För handel, verksamheter och kontor gäller att gestaltningen av stora takytor ska ägnas särskilt omsorg. Takytorna bör kunna användas som t.ex. parkering.
13. Växtbjälklag för takträdgårdar eller sedumtak bör övervägas för handel, verksamheter och kontor.
14. För handel, verksamheter och kontor gäller att skyltar inte får placeras på tak.

Bostäder

Lägenhetsutformning regleras i olika lag, byggregler och förordningar. De krav som anges t.ex. i Boverkets byggregler ska dock utgöra en lägsta nivå för utformningen av bostäder och bostadskomplement. En hög ambitionsnivå för Barkarbystaden ska avspeglas även i lägenheterna och deras komplement. Lägenheterna ska vara genomgående från fasad till fasad för att säkerställa möjlighet till sovrum mot tyst sida. Mindre lägenheter kan lokaliseras mot gård eller mot gata utan störande trafikbuller.

Utdrag ur den fördjupade översiktsplanen:

Här ska finnas bostäder för olika behov och önskemål, det vill säga en variation och bredd när det gäller storlek och upplåtelseformer. Olika bostadstyper ska finnas – villor, radhus och flerbostadshus med olika höjd och karaktär.

Lägenheter

Krav/riktlinjer

1. En varierad lägenhetsfördelning ska eftersträvas.
2. Lägenheternas planlösning bör medge flera möbleringsalternativ och rumsutformningen får gärna göras oregelbunden, variationsrik och innovativ.
3. Lägenheter ska utformas med ljus från minst två håll.
4. En hög rumshöjd ska eftersträvas, förslagsvis minst 2,6 meter.
5. Fönsterhöjden ska anpassas till rumshöjden.
6. Boverkets byggregler anger som råd att fönsterglasarean bör vara minst 10 % av golvarean. Detta värde bör överstigas.
7. Bottenvåningarnas rumshöjd ska anpassas så att en flexibel användning mellan bostäder och verksamhetslokaler medges.

Bostadskomplement

Krav/riktlinjer

1. Trapphusen ska ha dagsljus och utformas utan mörka vrår.
2. Förrådsutrymmen ska som regel placeras i lägenheten. Förråd som inte placeras i lägenheten ska vara tillgängliga från lägenhetens trapphus.
3. Utrymme för tvättmaskin och torkstumlare ska som regel placeras i lägenheten. Alternativt bör varje trapphus förses med egen tvättstuga.
4. Återvinningsutrymmen för olika avfallsfragment inklusive grovavfall ska placeras lättillgängliga för såväl användare som hämtningspersonal och bör integreras i byggnaden.
5. Cykelparkering ska placeras lättillgängligt.
6. 2,5 cykelplatser per lägenhet ska anordnas. För lägenheter ≤ 2 rok ska 1,5 cykelplatser per lägenhet anordnas. Minst hälften av cykelparkeringsplatserna ska anordnas väderskyddad.

Parkeringsutrymmen

Krav/riktlinjer

1. Parkeringsutrymmen ska utformas ljusa, överblickbara och tydliga med god orienterbarhet. De ska ha flera möjliga utgångar och dagsljusbelysning där så är möjligt.
2. Parkeringhus ovan mark ska integreras i kvarteren och utformas med samma omsorg som bostadsbebyggelsen bl.a. som uppbrytna volymer.
3. Komplementbyggnader inklusive parkeringshus ska utformas med sedumtak.
4. Carport får finnas vid lägre bebyggelse.

Förskola, skola, fritid och kultur

Framtidens skol- och kulturverksamheter i Barkarbystaden kommer att präglas av ledort som öppenhet, innovation, trygghet, säkerhet, utveckling, miljömedvetenhet, flexibilitet, effektivt utnyttjande, kommunikation och tillgänglighet. Verksamheterna lokaliseras i en stadsmiljö vilket ställer höga krav på utformningen av byggnaderna men även utemiljön där sol- och bullerskydd behöver kombineras med en spännande upplevelse av närmiljön.

Utdrag ur den fördjupade översiktsplanen:

Skolorna föreslås få centrala lägen med säkra skolvägar och kan också fungera som mötesplatser i stadsdelen.

Krav/riktlinjer

1. Skolbyggnader ska placeras i kvartersgräns mot gata. Förskolebyggnad får placeras på gården.
2. Skolbyggnader ska vara minst två till tre våningar höga. Förskoledel får ges mindre höjd.
3. Byggnaderna ges en stadsmässig karaktär.
4. Skolans entré och övriga publika lokaler ska utformas inbjudande och ges en offentlig karaktär.
5. En cykelparkering under tak placeras lättillgängligt.
6. För grundskola ska 0,3 - 0,7 cykelplatser per elev anordnas. För enbart lågstadium används det undre intervallet, för enbart högstadium det övre intervallet. För gymnasium och högskola ska 0,8 cykelplatser per elev anordnas.
7. Grönytefaktorn ska vara lägst 0,45 för alla skolkvarter.

Handel, verksamheter och kontor

Stor vikt ska läggas vid den arkitektoniska utformningen av byggnaderna inom Barkarbystaden. Synergieffekter ska eftersträvas tillsammans med övriga etableringar för handel. En stadsmässig bebyggelse ska skapas tillsammans med bostäderna, varför byggnadens/byggnaders placering ska vara nära Herrestavägen/Enköpingsvägen och Barkarbyvägen. Gatuplanet mot Barkarbyvägen ska innehålla lokaler för butiker som kompletterar handelsplatsen och erbjuder de boende erforderlig service. Tillämpliga delar av miljö- och gestaltningsprogrammet gäller generellt för handels- och verksamhetsetableringar.

Krav/riktlinjer

1. Byggnaderna längs Barkarbyvägen ska vända sig till Barkarbyvägen respektive Stora Torget och Kalvshällavägen med skyltfönster och huvudentréer.
2. Byggnader längs Barkarbyvägen och Kalvshällavägen ska placeras i fastighetsgräns.
3. Byggnader intill Herrestavägen och Enköpingsvägen ska placeras längs vägarna för att skapa ett definierat gaturum.
4. Fasaderna ska utformas på ett öppet och inbjudande sätt med bearbetad sockel respektive bottenvåning.
5. Skyltfönster och eventuell annonsering ska inordnas i fasadens gestaltning.
6. Butiksfronter och entréer kan utformas individuellt efter butikssslag men samspelad med övriga partier i gatuplanet.
7. Grönytefaktorn ska vara lägst 0,3 för alla handels-, verksamhets- och kontorskvarter.
8. Angöring, parkering och lastintag för respektive verksamhet ska samordnas med övriga verksamheter inom kvarteret.
9. Minst 2/3 av parkeringen ska ske i p-hus eller under mark i parkeringsgarage.
10. Utformning och placering av lastkajer, lastintag, avfallshantering, personalentréer etc. ska ske överbyggd in mot kvarteret.
11. För handel ska 30 cykelplatser per 1000 kvm BTA anordnas, för externhandel 8 cykelplatser och för kontor 17 cykelplatser.
12. Utformning och placering av skyltar ska följa Järfälla kommuns skyltprogram.
13. Skyltpyloner tillåts inte.
14. Skyltar ska utformas och placeras så att de inte blir bländande eller störande för omgivande bostäder.
15. Företagens skyltprogram ska inordnas i det kommunala skyltprogrammet.

DEN TRYGGA OCH TRIVSAMMA BARKARBYSTADEN

Att känna sig trygg i sin boendemiljö är en av förutsättningar för att kunna trivas i sin stadsdel. En viktig parameter i att skapa en trygg stadsdel är orienterbarhet. Nattetid ger rätt belysning förutsättningar för att kunna orientera sig i stadsrummet. Människors trivsel påverkas i stor grad av den fysiska miljön som vi rör oss i men även faktorer som buller och luftkvalitet har stor inverkan på hur människorna mår. Utformningen av den fysiska miljön i Barkarbystaden ska ge goda förutsättningar för trygghet och trivsel.

TRYGGHET OCH ORIENTERBARHET

Trygghet och säkerhet innebär mer än säkra lås, avsaknad av skymmande vegetation och tillräckligt med belysning. Att kunna förstå stadens funktioner och sammanhang och att kunna orientera sig i den är ett viktigt steg mot trygghet. Barkarbystadens kvartersstruktur i form av rutnät innebär att gatan tillhör det offentliga rummet medan gården inne i kvarteret är av mer privat karaktär. Orienterbarheten underlättas av utblickar, siktlinjer och landmärken i form av högre bebyggelse. De bevarade historiska spåren bidrar till att Barkarbystaden som plats får en identitet. Mötesplatser på torg, i parker och inom kvarteren liksom stråk och målpunkter i staden ger förutsättningar för spontana möten och folkliv i olika delar av staden och därmed även för social kontroll. Att ha uppsikt över en plats inger trygghet. Vetskapen om att själv vara sedd utöver ett socialt tryck på individen. Där gränsen mellan det offentliga och det privata rummet är tydligt rådar ingen tvivel över vem som ansvarar för ett område och vem som har tillträde till det. Även detta ger trygghet. Slutligen är en vacker utformad miljö med genomtänkta material som försvårar vandalisering en tillgång för alla.

Utdrag ur den fördjupade översiktsplanen:

Stadslandskapet ska utformas för att ge trygghet i parker, på allmänna mötesplatser och gångvägar. Undanskymda platser med skärmande vegetation som kan upplevas som otrygga ska undvikas. Gångstråken ska utformas för att vara trygga, säkra och högkvalitativa från start till mål, särskilt viktigt är det i gatuavsnitt som binder samman bostadsområden med kollektivtrafikpunkter.

Genom att blanda verksamheter och bostäder skapas en levande, tät och trygg stadsdel.

Stadsrummet utformas med tanke på god orienterbarhet med ”märken” för minnet, ljusa, säkra gångstråk med möjlighet till vilostunder. God orienterbarhet och torg och mötesplatser ökar möjligheten för äldre att bo kvar hemma.

Riktlinjer

1. Huvudentréer med tillhörande trapphus ska placeras mot gata.
2. Bottenvåningens fönster ska i möjligaste mån placeras mot gata.
3. Bostäders vistelseytor som kök och vardagsrum kan med fördel placeras mot gata.
4. Sittplatser i offentliga miljöer ska placeras där målpunkter finns, stråk korsas eller där det finns folkliv att titta på.
5. Det ska finnas tydliga gränser mellan offentliga och privata rum (t.ex. murar och smidestaket, markbeläggningar).
6. Olika områdens tillhörighet ska lätt kunna avläsas.
7. Inom kvarteren ska det finnas mötesplatser på t.ex. gården.
8. Material, möbler och vegetation som är tåliga bör användas för att signalera ett välstädat område.
9. Grindar till bostadskvarteren bör undvikas då de lätt kan ge intryck av att man vistas i ett otryggt område.

BELYSNING

Mörkret begränsar människors och framförallt kvinnors frihet att röra sig i det offentliga rummet. Otrygghet uppstår när man syns tydligt utan att själv kunna se sin omgivning. Rätt utformad belysning som ger bättre överblick och utgår från människans upplevelse av omgivningen kan medverka till att öka känslan av trygghet. Stadsrummen kan bli befolkade under en större del av dygnet och året. För att skapa trygghet och öka orienterbarheten krävs belysning som inte bara understryker stadens rytm och ordning utan även ger kontraster och variation.
Bilister, cyklister och fotgängare har olika hastigheter och därmed olika förutsättningar för att ta in information med hjälp av belysning. Belysningen ska ta utgångspunkt i såväl Vägverkets rekommendationer, Bo Tryggt 05 som i människornas upplevelse av miljön. Fotgängare och cyklister är två prioriterade målgrupper i utformningen av Barkarbystaden vilket ska återspeglas i utformningen av belysningen.
En estetiskt tilltalande miljö bidrar till att människor känner trygghet och hemkänsla. Belysning och armaturer har stor betydelse för upplevelsen av stadsrummet nattetid. Ljussättning som stämmer överens med våra mänskliga proportioner och underordnar sig bebyggelsens och växtlighetens skala upplevs ofta som harmonisk medan monotona miljöer ofta upplevs som negativa.
Ett genomtänkt sätt att belysa stadsrummet medför att ljuset kan riktas rätt i stället för att ösas över bilar, människor och omgivningen. Även tekniska lösningar som medför lägre energiförbrukning och hållbara material är viktiga för en bättre energihushållning.

Generella belysningsriktlinjer

1. Belysningen i Barkarbystaden ska bilda en välutformad helhet där människans trygghet, säkerhet och positiva upplevelse av stadsmiljön står i fokus.
2. Miljöns färger ska återges på ett så naturligt sätt som möjligt.
3. Variation och spänning kan skapas genom att belysningen varieras efter tid på dygnet och/eller årstid.
4. Belysningen ska anpassas till bebyggelsens och växtlighetens skala dvs. stadsrummets proportion, bebyggelsens och växtlighetens höjd och gatans bredd.
5. Belysningen ska ta hänsyn till en tydlig hierarki mellan olika typer av stråk, stadsrum och objekt.
6. Stråk, speciella områden som parker och kulturhistorisk värdefulla miljöer, mötespunkter, landmärken och gränser är orienteringspunkter i utomhusmiljön och ska som sådana ägnas särskilt stor omsorg i ljussättningen.
7. För varje plats bör man välja ut den målgrupp som ska prioriteras och låta ljussättningen styras av denna grupps behov.
8. Varje stadsrum bör belysas enligt samma grundprinciper i hela sin utsträckning.
9. Variationer i belysningsstyrka bör finnas men ska vara nyanserade.
10. Belysning för gator, gång- och cykelvägar ska ta utgångspunkt i såväl Vägverkets rekommendationer, Bo Tryggt 05 som i människornas upplevelse av miljön.
11. Hänsyn ska tas till den omgivande miljön. Fokus ska ligga på det som är viktigt så att inte för mycket ljus används. Ljusa fasader och markbeläggningar reflektera ljuset och tillåter därför en lägre ljusintensitet.
12. Ljuset ska planeras så att fotgängare och cyklister ser mötandes ansikten.
13. Belysningen ska varken blända eller ge för starka ljuskontraster. Den ska utformas så att den ger överblick över omgivningen.
14. Belysning från handel och verksamheter ska inte vara störande för områdets bostäder.
15. Armaturernas placering ska i möjligaste mån integreras med arkitekturen och med den omgivande miljön.

Belysningsriktlinjer för olika stadsrum

1. Stråk, huvudgator och lokalgator

Belysningen ska fungera vägledande och fokus läggs på fotgängare och cyklister.
För en snabb reaktionsförmåga och en ökad visuell komfort är det viktigt att använda en ljuskälla med bra färgåtergivning. Övergångsställen markeras med exempelvis högre ljusnivå eller annan ljuskälla.

De olika principerna för belysningsarmaturer och stolphöjder i Barkarbyvägen, olika stråk och lokalgator beskrivs närmare i avsnittet ”Gatusektioner” från sida 13.

Kritiska korsningar görs tryggare med välplanerad belysning. Exempelvis kan ljusnivån höjas eller färgtemperaturen ändras för att trafikanter ska reagera och öka uppmärksamheten. Kollektivtrafikens hållplatser bör för att öka orienterbarheten ges ett eget ljusuttryck.

2. Mötespunkter och kvarter

Torg och öppna platser bör få egna ljuskaraktärer som lyfter platsens specifika egenskaper och förhöjer dess miljö. Vertikala ytor är avgörande för en positiv upplevelse av rummet.

Brevens Bruk, Erco

För parker och å-rummet intill Bällstaån föreslås att miljöns specifika förutsättningar bör styra belysningen. Den visuella upplevelsen ska vara trevlig och bidra till att skapa en trygg miljö. Vertikala ytor är viktiga som ett vägledande element och för att definiera rummet. Plats bör lämnas åt mörkret då mörkret är ljusets förutsättning samt för att inte störa djurlivet.

Vid ljussättning av kulturhistoriskt värdefulla miljöer ska miljöns specifika förutsättningar styra belysningen. Hänsyn ska tas till platsens historia.

Belysningen inom bostadskvarteren bör vara av lägre skala. Ljuset från armaturen får ej blända eller lysa direkt in i bostäder.

K:FEM, Vällingby City. Ljussatt av Ljusarkitektur

Belysningen för handels-, verksamhets- och kontorskvarter bör anpassas efter sin omgivning. Belysningsnivåerna bör harmonisera med omkringliggande byggnader och aktiviteter.

3. Landmärken

Byggnader och objekt som broar, kyrkor, höga hus och fondbyggnader ljussätts för att skapa blickfång. Genom att ljussätta utvalda objekt skapar man en tydlig mörkerkaraktär som blir ett signum för staden. Objekt bör väljas med hänsyn till staden i stort och ljussättas i harmoni med övrig belysning. En hierarkisk indelning av objekten bör göras.

4. Gränser, övergångar och barriärer

En tydlig ljussättning i olika gränser ökar besökarens förståelse för stadsrummen och underlättar orienterbarheten. Gränser kan förstärkas, mötas upp eller trollas bort med ljusets hjälp.

I gränsen mellan offentligt och privat bjuder en välkomnande belysning in besökaren att upptäcka området medan en intim belysning av privat karaktär tydligt visar att objudna besökare inte är välkomna.

I mötet mellan stad och natur bör man vara försiktig med ljusnivåerna för att inte slå ut seendet. Ögat behöver tid att vänja sig vid mörkret för att vi ska kunna se bra. Att successivt gå ner i ljusnivå och skala när man närmar sig naturen är ett bra sätt att hjälpa synsinnet att vänja sig vid mörkret.

Entréer är de platser man refererar till och känner igen. Inbjudande entréer kan skapas genom att man frångår den belysningsprincip som

används i området för att skapa ett blickfång. Effektbelysning kan användas för att ytterligare förstärka entréernas roll.

I en situation då ett stråk är avhugget kan man välja att framhäva eller trolla bort barriären. En framhävd barriär kan skapa ett blickfång och därigenom öka orienterbarheten i området. Med ljusets hjälp kan man sammanlänka ett stråk exempelvis genom att ha en homogen belysning, också vid barriären, samt att ljuset fokuseras mot stråk och inte barriär.

Quais Rive Gauche, Bordeaux. Ljussatt av Les Éclairagistes Associes

Ljuskällor och armaturer

Ljuskälleindustrin förändras och utvecklas snabbt. En stor förändring med ljuskällor som fasas ut och nya ljuskällor som kommer in på marknaden samt LED:ens framfart och effektivisering pågår just nu.

Vid val av LED ljuskälla är det extra viktigt att ta hänsyn till färgtemperatur och Lumen/W för att bibehålla samma effekt även efter ljuskällebyte. För att kvalitetssäkra LED bör följande referenser användas: -Mc Adams (kvalitetsangivelse) och CIE1964 (mätreferens).

Checklista vid val av ljuskälla:

- Ljusstyrka, Lumen
- Energieffektivitet, Lumen/W
- Färgåtergivning, Ra
- Ljustemperatur, Kelvin
- Livslängd, underhåll och byten
- Hållbarhet, färgstabil under hela livslängden

Checklista vid val av armatur

- Väl avbländad
- Ej bidra till ljusförorening
- Vandalsäkerhet
- Passande design på armatur och stolpe
- Färgval
- Ljuskällebyte och underhåll
- Armatur och stolpe bör vara tillverkade i så miljövänliga och hållbara material som möjligt

Nedanstående belysningsarmaturer eller likvärdig föreslås för Barkarbystaden:

ICON från Louis Poulsen i gatumiljöer med som Barkarbyvägen, Enköpingsvägen mm.

Kipp från Louis Poulsen för småskaliga gatumiljöer som lokalgator och intill gång- och cykelvägar

Agena från Hess i parkmiljöer

Stubben från Ateljé Lyktan som komplement i stråk som och parker

TILLGÄNGLIGHET

Att Barkarbystaden blir en stadsdel som är tillgänglig, det vill säga, användbar och nåbar för alla, såväl barn, äldre som personer med någon typ av funktionshinder. Att vara i, att ta sig till eller genom stadsdelen ska upplevas som väl fungerande och smidigt. Tillgängligheten ska vara en positiv formfaktor som gör staden och den byggda miljön bättre och mer tilltalande. Tillgänglighetsaspekterna gäller övergripande förhållanden för stadsdelen ned till utformning av enskilda byggnadsdetaljer.

Utdrag ur den fördjupade översiktsplanen:

Barkarbystaden ska planeras så att hela miljön är anpassad för personer med nedsatt rörelseförmåga och ork. Den ska vara ”rullatorsvänligt” planerad, till exempel med sittplatser utefter gångstråken.

Barkarbystaden ska möjliggöra delaktighet i samhällslivet för människor med funktionshinder. Gaturum, gångvägar, korsningar, torg etc ska gestaltas med hänsyn till tillgänglighetskrav enligt mål och ambitioner i kommunens handikappolitiska program. Boverkets regler och rekommendationer för ökad tillgänglighet ska tillämpas i utbyggnaden av Barkarbystaden. Krav ska ställas på exploatörer och projektörer att bevaka och kvalitetssäkra tillgängligheten till bostadshus och allmänna byggnader.

När nya lekplatser anläggs ska man tänka på att de ska fungera också för handikappade.

Krav/Riktlinjer

1. Kravet på tillgänglighet ska omfatta allmän platsmark (torg, parker, etc.), kvartersmark, byggnader, områden för andra anläggningar än byggnader, samt dess delar.
2. Natur- och grönområden ska åtminstone i någon del vara tillgängliga för alla, såväl barn, äldre som personer med någon typ av funktionshinder.
3. Tillgängligheten ska gälla för att tas sig till, inom och från Barkarbystaden.
4. Trafikmiljöerna ska utformas med hänsyn till trygghet och därmed till tillgängligheten.
5. Orienterande information och skyltning ska utföras med hänsyn till tillgänglighet.
6. Belysningen ska utföras med hänsyn till tillgänglighetsaspekter.
7. Drift, underhåll och förvaltning bör utföras med ett tillgänglighetsperspektiv.
8. Gällande definitionen av tillgänglighet bör vara i den vidaste bemärkelsen av begreppet.

Uppföljning

1. Byggnadsnämnden ansvarar för att byggnlagstiftningens krav vad gäller tillgänglighet efterlevs, också i form av tillsyn.
2. Komplexa byggprojekt kräver en särskild sakkunnig i tillgänglighet. Det gäller både projekteringen och den färdiga byggnaden
3. Krav som går utöver gällande lagar och föreskrifter kan regleras i markanvisnings- och exploateringsavtal. Det gäller även hur eventuella avsteg från kommunens riktlinjer ska hanteras.

BULLER

Buller är ett utbrett miljö- och folkhälsoproblem. Nya studier från WHO visar allt mer alarmerande hälsoeffekter av bullerexponering och forskningen pekar entydigt på att bullrets hälsopåverkan ofta underskattas, särskilt nattetid.

Barkarbystadens läge med närhet till både E18 och Förbifart Stockholm innebär att hela området är utsatt för s.k. bullerregn vilket ger en allmän bakgrundsnivå för buller på över 45 dB. Därför är det av extra stor vikt att det planeras för att Barkarbystaden ska ha en god ljudmiljö som främjar hälsa och välbefinnande. God ljudmiljö kan definieras som ett ljudlandskap i bostaden (inklusive balkong och uteplatser) som ger tillfälle till vila och återhämtning under dagtid. Vidare ska ges tillfälle till god sömn även med fönster delvis öppet, avslappnat samtal och lyssning på radio/TV. God ljudmiljö innebär även möjlighet till naturligt beteende, t.ex. öppna fönster och användning av platser för återhämtning inom och utanför bostaden samt närliggande gröna områden.

Detta betyder att sovrum, balkonger och uteplatser i de flesta fall behöver placeras på tyst sida. Och att vardagsrum och andra rum för daglig tillvaro behöver mycket god ljudisolering om deras fönster är vända mot en sida som exponeras för högre ljudnivåer än 46-50 dB (återhämtning) och 53-57 dB (avspänt samtalande och lyssnande) mätt i LAeq,24h.

Mål

Barkarbystaden ska ha en god ljudmiljö.

Utdrag ur den fördjupade översiktsplanen:

Bullernivåerna inom Barkarbystaden ska i första hand klara de av riksdagen och Boverket antagna nationella riktlinjerna och i andra hand ska reglerna för avstegsfall klaras.

Samtliga bostäder ska klara ljudklass B inomhus.

Bebyggelsen intill E18 måste skyddas genom skärmar eller vallar. .

Bebyggelsen utmed huvudgator utformas som slutna kvarter för att åstadkomma bullerskyddade miljöer.

Bullerutredningar krävs i samband med detaljplanering.

Krav/riktlinjer

Trafik och installationer

1. Lägenheter som vid 2030 års beräknade trafikflöden inte uppfyller 55 dB(A) vid fasad ska planeras så att minst hälften av boningsrummen vetter mot en sida av byggnaden där ljudnivån är betydligt lägre än 55 dB(A), med strävan att nå så nära 45 dB som möjligt, som en totalnivå från trafik, fläktar och liknande.
2. Byggherrar ska redovisa olika möjligheter för att komma ner under 50 dB(A) där tyst sida överstiger 50dB(A).
3. Vid ensidiga lägenheter med över 50 dB(A) vid fasad ska redovisas olika möjligheter att åstadkomma 50 dB(A) vid öppet fönster i minst ett sovrum.
4. Alla lägenheter ska ha tillgång till icke bullerutsatt (< 70 dB(A) max) uteplats i anslutning till lägenheten. Undantagsvis kan uteplats på gård räknas om den är väl tilltagen i förhållande till antal nyttjare.
5. Samtliga bostäder ska klara ljudklass B inomhus mellan lägenheterna.
6. Samtliga lägenheter ska klara Socialstyrelsens Allmänna Råd, SOSFS 2005:6 vad avser lågfrekvent buller inklusive ventilationsbuller.
7. Särskild satsning på utformning av attraktiva tysta sidor ska göras på byggnader med bullerstörd framsida.
8. Buller från installationer ska ej överstiga ekvivalent nivån 35 dB(A) nattetid vid egna eller angränsande byggnader.
9. Särskilda ljuddämpande åtgärder ska vidtas om bullrande verksamheter så som exempelvis restauranger, förskola finns inom byggnad som gränsar till bostäder.
10. Fläktar och ventilationssystem ska kontrolleras och åtgärdas regelbundet.
11. Ljudabsorberande vägbeläggning bör användas där risk för bullerstörning föreligger, på Barkarbyvägen, Enköpingsvägen och Herrestavägen.
12. Störningsrisker från buller ska beaktas vid placering av parkering, angöring och lastintag.

13. Minst 75 % av ytan på varje skolgård och gård till förskola ska klara en ljudnivå på högst 50 dB(A). Gäller dag- och kvällstid kl. 06.00 – 22.00
14. Minst 50 % av ytan på varje park och andra rekreationsyta ska klara en ljudnivå lägre än 50 dB(A) (För Kyrkparken 55 dB(A)) eller 20 dB(A) under nivån för omgivande gator. Gäller dag- och kvällstid kl. 06.00 – 22.00.

Under byggtid
1. Handlingsplan för kontrollmätningar samt hur bullret ska hanteras under byggtiden ska tas fram av byggentreprenör/byggherre före byggstart.
2. Boende ska fortlöpande informeras om den störande verksamheten under byggtiden.

Uppföljning
1. Byggherren ska innan garantitidens utgång med en enkät mäta de boendes upplevelse av ljudmiljön i Barkarbystaden.
2. Mätning av luftljudsisolering (horisontellt, vertikalt och från trapphus); stegljudsisolering (vertikalt och från trapphus); fasadisolering; installationsbuller; rumsakustik, efterklangstider, inredning och ljudabsorbenter; trafikbuller utomhus (utanför fasad och på uteplatser); enligt vedertagna metoder ska ske i de färdiga byggnaderna.
3. Bullernivåerna invid bostadsfasader längs Barkarbyvägen, Enköpingsvägen, Herrestavägen och Norrviksvägen samt för bostäder nära verksamhet ska mätas.
4. Andelen nybyggnationer med en tyst sida.

LUFT

Järfälla kommun har som mål att alla ska kunna vistas i tätortsnära miljö utan att drabbas av negativa hälsoeffekter på grund av luftföroreningar. Det finns ett samband mellan partikelexponering och hälsoeffekter av olika slag. Det tycks däremot inte finnas någon nedre tröskel för effekterna. I kommunen klaras i nuläget miljökvalitetsnormerna. I Barkarbystaden ska luftkvaliteten vara så god att miljökvalitetsnormerna klaras med god marginal.

Trafiken är den dominerande partikelkällan. Därför måste trafiken begränsas och transporterna bör ske med fossilfria bränslen och effektiv logistik. Genom god trafikplanering, bebyggelsestruktur, lokalisering av olika verksamheter samt utbyggnad av olika vägnät kan detta uppnås. Andra sätt att minska transporterna är en aktiv parkeringspolitik, ekonomiska styrmedel och lokala trafikföreskrifter. Även väl planerad vegetation kan användas som luftförbättrande åtgärd.

Luftkvaliteten i en byggnad beror på hur frisk luften är som kommer in lokalerna, hur effektiv ventilationen är och vilka föroreningar som avges till inomhusluften från själva byggnaden eller från mänskliga aktiviteter. Faktorer som påverkar inomhusluften är använt byggmaterial, felaktigt anpassad ventilation, fuktskador, mikroorganismer, allergen, kvalster och radon. Installation av centraldammsugare förbättrar luftkvaliteten inomhus.

Utdrag ur den fördjupade översiktsplanen:

I Järfälla ska alla människor kunna vistas i tätortsnära miljö utan att drabbas av negativa hälsoeffekter på grund av luftföroreningar.

Mål

Luftmiljön i Barkarbystaden ska vara god både utomhus och inomhus.

Krav/riktlinjer

Utomhusluft
1. Skolor, förskolor och platser för lek bör placeras så långt ifrån hårt trafikerade vägar som möjligt.

Inomhusluft
1. Ventilationssystemen ska vara utformade så att en god avskiljning av partiklar och andra föroreningar i tilluften sker samt att återkommande kontroll av ventilationssystem och byte av luftfilter underlättas.
2. Luftintag ska inte placeras på den sida som vätter mot hårt trafikerade vägar som E18, Barkarbyvägen, Enköpingsvägen och Herrestavägen.
3. Ventilationen i alla bostäder ska var dimensi-

onerad så att de minst klarar Socialstyrelsena allmänna råd om ventilation SOSFS 1999:25
4. Ventilationen i alla skolor och lokaler för barnomsorg ska var dimensionerad så att de minst klarar Socialstyrelsena allmänna råd om ventilation SOSFS 1999:25

Uppföljning

1. Radonmätning ska göras i lägenheter och lokaler där människor stadigvarande vistas.
2. Byggherren ska, innan garantitidens slut och under vintertid, med en enkät mäta de boendes upplevelse av inomhusmiljön i Barkarbystaden.

LJUS

Vi människor behöver solljus för att må bra men vi får inte utsätta oss för skadliga mängder av solens UV-strålning. För varje gång vi bränner oss så ökar risken att i framtiden drabbas av den allvarligaste hudcancerformen malignt melanom. Barn är extra utsatta. De har tunnare hud än vuxna och bränner sig därför lättare, vilket alltså ökar risken för att de längre fram i livet ska drabbas av hudcancer. Bästa sättet att skydda barnen är att se till att de inte bränner sig. Det betyder inte att de ska vara inomhus mer utan barn ska få vara ute och leka, springa och ha roligt.

Växtlighet och spännande lekställen i skuggan minskar exponeringen för UV-strålning med nära hälften. Vilket gör planeringen av förskolegårdar och utemiljöer för barn till en viktig hälsofråga.

I våra bostäder är det viktigt att vi får tillgång till direkt dagsljus. Därför ska byggnaderna orienteras och utformas så att god tillgång till direkt dagsljus är möjlig.

Mål

I Barkarbystaden ska parker, platser för lek, skolgårdar och förskolegårdar erbjuda barn skugga och solljus.

Krav/riktlinjer

1. I detaljplaneskedet ska för varje kvarter tas ställning till behovet av solstudie.
2. Platser för lek ska utformas så att det finns tillgång till både skugga och solljus.
3. Minst 15 % av gårdsytan ska vara solbelyst minst 4-5 tim vid vår- och höstdagjämning.

DEN GRÖNSKANDE BARKARBYSTADEN

En väl planerad grönstruktur är viktig ur många perspektiv. Ett begrepp man brukar prata om är ekosystemtjänster. Begreppet inrymmer de nyttigheter vi får alldeles gratis av naturen. Grönstrukturen fungerar som stadens och tätortens lungor och njurar. Den tar hand om dagvatten, sänker temperaturen både inomhus och utomhus under sommarmånaderna, skyddar från skadligt UV-ljus genom att bidra till skuggande miljöer, bidrar till sociala mötesplatser och utemiljöer för rekreation och vila samt stödjer bevarandet av biologisk mångfald. Dessutom renar den luften och dämpar buller.

Den nya stadsdelen ska byggas stadsmässigt med en genomtänkt och högkvalitativ grönstruktur. Gröna stråk, vattendrag och anlagda parker ska bidra med kvaliteter till området som ska präglas av närheten till Järvafältets friluftsområden. De gröna och blå stråken binder samman stadsdelens parker och leder ut till det intilliggande friluftsområdet. Trots sin stadsmässighet ska Barkarbystaden upplevas som en grönskande stadsdel. Omsorgen om utformning och skötsel av grönskan ska vara i paritet med omsorgen om utformningen och skötseln av stadsrummen och byggnaderna.

Utdrag ur den fördjupade översiktsplanen:

Inom Barkarbystaden ska finnas en grön struktur där stadsparkerna, naturreservatet och den regionala gröna kilen mot Stockholm är förbundna genom gröna stråk.

I möjligaste mån ska hänsyn tas till de lokalt värdefulla partierna i grönstrukturen och inlemma dessa i framtida planering av området.

Möjligheten att anlägga odlingslotter i någon del av buffertzonen mot militärens verksamhet ska prövas i detaljplan.

BIOLOGISK MÅNGFALD

I en god grönstruktur finns ett samband mellan olika arter och deras överlevnadsmöjligheter. Barkarbystadens bostadsnära natur, som innefattar både parker, naturpartier och delar av ett bevarat kulturlandskap, står i god kontakt med en av regionens viktiga gröna kilar, den så kallade Järvakilen. Denna struktur medför att områdets växt- och djursamhällen får en större vitalitet än om dessa hade varit isolerade gröna öar i en tät bebyggelse. Inom Barkarbystaden förstärks arternas spridningsmöjlighet genom att dagvattenplaneringen integreras i den grönskande strukturen.

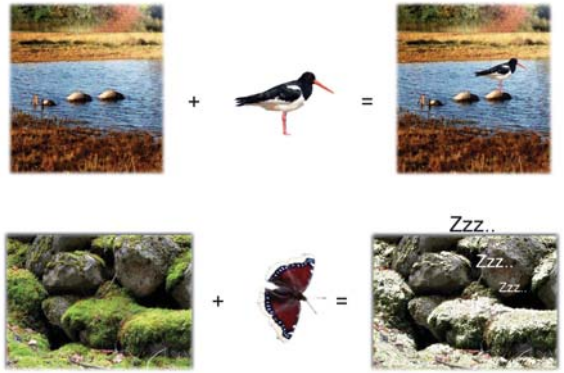

Huvuddelen av den täta bebyggelsen kommer att byggas på åkermark som är påverkat av militärens flygplatsanläggning och ett rationellt åkerbruk. Den mark som kommer att utvecklas till parker och rekreationsområden är delar av ett bevarat kulturlandskap, som består av hagmarker, åkerlappar och skogsdungar. Inom dessa

partier finns det spår av skötsel genom bete och slåtter. En stor del av de hotade arterna i Sverige tillhör kulturlandskapet. Dessa växt- och djursamhällen är beroende av människans vård.

Olika naturtyper och ett bevarat kulturlandskap ger förutsättningar till att många olika arter trivs. Samtidigt får människan höga upplevelsevärden och en nyansrik omgivning att leva i.

Två alléer slutar i entréområdena till Västra Järvafältets naturreservat och Igelbäckens friluftsområde. Naturreservatet och friluftsområdet ingår som en del av Järvakilen. Kilen sträcker sig från Edsviken i söder till Sigtuna i norr.

Bällstaån med sin stadsmässiga form och strandvegetation passerar inom bebyggelsens västra delar. Igelbäckens kulvertering öppnas och det finns stora möjligheter och utrymme att återföra vattenfåran till ett naturligt förlopp.

Mål

Igelbäcken som spridningskorridor för olika arter ska förbättras.
Bällstaån som spridningskorridor för olika arter ska förbättras.
Delar av kulturlandskapet som hagmark, slåttermark och skogsdungar och till dessa knutna typiska arter ska bevaras och vårdas.
Alla bostäder och förskolor ska ha tillgång till variationsrik bostadsnära natur.

Krav/riktlinjer

1. Till varje lägenhet (100kvm BTA) ska finnas minst 15 kvm gårdsyta och totalt 25-30 kvm närnatur/park inom 300 m.
2. Blå- och grönstrukturen ska knyta samman biologiskt viktiga samband i området.
3. Det bevarade kulturhistoriska landskapet ska utvecklas genom moderna skötselåtgärder som tar hänsyn till kulturlandskapets biologiska särart.
4. Djur och växter bör ges möjlighet till att kunna sprida sig utmed vattendragen.
5. Den planerade växtligheten ska för att uppnå stor variation anpassas till de olika mängder ytvatten som förväntas passera i olika områden.
6. Dagvatten ska i tillräcklig omfattning ledas ned i trädens växtbädd. Speciellt gäller det träd i hårdgjorda ytor.
7. Djur och växter ska kunna sprida sig utmed vattendragen.
8. En ca 250 meter bred zon på ömse sidor om Igelbäcken ska för att säkerställa spridningskorridoren skyddas som naturreservat och ansluta till Västra Järvafältets naturreservat och Järvafältets kulturreservat.
9. Igelbäckens kulvert ska öppnas och bäckfåran ska ges ett naturligt förlopp med möjlighet till meandering (slingerform).
10. Olika arters behov av övervintringsplatser och blomsternektar ska beaktas vid parkgestaltning.
11. För varje ny bostad som byggs i Barkarbystaden ska ett nytt träd planteras. (Kravet behöver inte uppfyllas inom varje detaljplaneetapp. Både träd på allmän platsmark och kvartersmark ingår.)
12. För var tionde P-plats på allmän platsmark ska minst ett träd planteras.
13. Förmultnande lövträdsstockar som gynnar insekter och fåglar ska placeras inom bostadsnära natur på ett tryggt och omsorgsfullt sätt.
14. För att gynna småfåglar ska små täta buskage planteras.
15. Hälften av alla planterade blommor bör vara av insektspollinerande typ.
16. Upplåtelse av mark till koloniträdgårdsföreningar ska planläggas.

Uppföljning

1. Andel kulverterad, respektive naturliknande vattendrag.
2. Förekomst av vandringshinder
3. Andel arter knutna till kulturlandskapets hagmarker.
4. Andel av kvarteren som uppfyller kraven på grönytefaktor

DAGVATTEN

Dagvatten består framför allt av regn- och smältvatten som avrinner från hårdgjord mark eller takytor. Istället för att leda bort allt dagvatten i konventionella dagvattenledningsnät är tanken att låta dagvattnet utgöra en resurs i den nya stadsdelen. Där det är möjligt ska dagvattnet avledas synligt, s.k. öppen dagvattenhantering och på så sätt utgöra ett trevligt och omväxlande inslag i den grönskande Barkarbystaden.

Exempel på sedumtak i Bolinderstrand

Eftersom dagvatten ofta innehåller en hel del föroreningar, framför allt om det kommer från hårt trafikerade vägar, är det viktigt att dagvattnet renas innan det når kringliggande vattendrag. Eftersom dagvatten rinner av väldigt snabbt i områden med mycket hårdgjorda ytor är det också viktigt att jämna ut flödet för att minska översvämningsriskerna i nedströms liggande områden. För att skydda vattendragen och minska översvämningsriskerna måste därför allt dagvattnet renas och fördröjas både lokalt inom fastigheterna och i större anläggningar i varje avrinningsområde.

Utdrag ur den fördjupade översiktsplanen:

Öppen dagvattenhantering är alltid att föredra.

Dagvattenhanteringen ska ske så att dagvatten från Barkarbystaden kan tillföras befintliga vattendrag – Igelbäcken, Bällstaån och Säbysjön – utan att vattenkvaliteten försämras.

Mål

Utbyggnaden av Barkarbystaden ska ske utan att vattenkvaliteten i befintliga vattendrag försämras eller medföra att miljökvalitetsnormen för vatten riskerar att inte uppnås.

Krav/riktlinjer

Övergripande

1. Öppen dagvattenhantering ska eftersträvas.
2. Översvämningsrisken ska minimeras genom att dagvattnet fördröjs och leds bort på ytan i så stor utsträckning som möjligt.
3. Vid höjdsättning av planområden ska dagvattenfrågan beaktas.
4. Kommunala dagvattenanläggningar ska utföras i tidigt skede för att minska belastningen på berörda vattendrag redan i utbyggnads- och driftsskedet.
5. Kyrkparkens dagvattenanläggning ska vara estetiskt tilltalande och utgöra ett miljöskapande tillskott i stadsparken.
6. Drift- och underhållsplaner för dagvattenanläggningar ska finnas.
7. Dagvattenanläggningarna ska utformas så att det finns möjlighet till provtagning och flödesuppskattning för att kunna kontrollera reningsåtgärdernas funktion.
8. Dagvattenhanteringen ska gynna den biologiska mångfalden i området.
9. Befintliga grundvattennivåer ska bibehållas så långt det är möjligt.

Inspirationsbild

Befintliga vattendrag

1. Innan Bällstaån leds in i Barkarbystaden ska åtgärder för rening och fördröjning utföras.
2. Dagvatten får ej ledas till Bällstaån och Igelbäcken utan föregående rening och fördröjning, vilket normalt ska ske både lokalt och via kommunala dagvattenanläggningar.
3. Allt dagvatten inom Igelbäckens avrinningsområde ska ledas till Igelbäcken för att inte minska det nuvarande flödet i bäcken.

Vägdagvatten

1. Dagvatten från vägar, parkeringsplatser och andra hårdgjorda ytor i anslutning till alléer och andra trädplanteringar ska i första hand användas för trädbevattning t.ex. genom s.k. skelettjordsanläggningar för dagvatten.
2. Dagvatten från vägar, parkeringsplatser och andra hårdgjorda ytor ska där det är möjligt infiltreras i intilliggande mark så att det renas på ett naturligt sätt, i annat fall fördröjas.

Kvartersmark

1. Dagvattenavledning från kvartersmark (bostäder, handel och verksamheter) till allmän ledning ska högst vara 40 l/s*ha vid ett regn med intensiteten 135 l/s*ha (dimensionerande två-årsregn)

Uppföljning

1. Uppföljning av dagvattenanläggningarna ska göras för att säkerställa deras funktion.
2. Uppföljning av dagvattenutformning och -beräkningar inom kvartersmark ska göras både i projekterings- och byggskedet.

DEN RESURSEFFEKTIVA BARKARBYSTADEN

Utbyggnaden av Barkarbystaden ska syfta till att åstadkomma ett långsiktigt hållbart samhälle där långsiktig hushållning med resurser ska eftersträvas. Stadsdelen ska därför kännetecknas inte bara av resurshushållning i materialval, byggande och förvaltande utan även av att åstadkomma goda förutsättningar för resurshushållning för de som bor och verkar i den framtida Barkarbystaden. Avfallshanteringen utvecklas över tiden för att ett ekologiskt hållbart omhändertagande av avfall ska uppnås.

ENERGI

Energianvändningen är en stor bidragande orsak till klimatpåverkan och till att flera miljökvalitetsmål inte uppfylls. 85 % av en byggnads energiförbrukning sker under brukstiden. I en färdig byggnad svarar energibehovet för uppvärmning för ca två tredjedelar av energianvändningen. Den återstående tredjedelen används för drift av belysning och apparater m.m. Europaparlamentet har tagit beslut på att alla hus som uppförs från och med 2019 inte ska använda mer energi än vad de själva producerar. Med befintlig teknik skulle bostäder t.o.m. kunna bli en energileverantör s.k. plushus.

Barkarbystaden ska präglas av hållbar och låg energianvändning. Byggnaderna ska ha ett bra klimatskal och ha låg energianvändning.

Målet är att Bebyggelsen i Barkarbystaden ska i genomsnitt ha 30 % lägre specifik energianvändning än vid exploateringsavtalstillfället gällande byggregler. Gällandenorm enligt Boverkets byggregler (BBR 2008) är 110 kWh/m^2 och år. Trettio procent lägre energianvändning innebär i dagsläget ca 77 kWh/m^2 och år. För hus som använder el för uppvärmning är normen enligt BBR 55 kWh/m^2 och år. Normen för passivhus är för köpt energi 54 kWh/m^2 och år. Målet ska därför inte gälla eluppvärmda hus. Även byggnader avsedda för handel, kontor, skola, förskola och övriga verksamheter ska kännetecknas av en låg energiförbrukning.

Mål

Bebyggelsen i Barkarbystaden ska i genomsnitt ha 30 % lägre specifik energianvändning än vid exploateringsavtalstillfället gällande byggregler. Uppvärmning med förnybara källor bör eftersträvas.

Krav/riktlinjer

Övergripande strukturer

1. Bebyggelsen (bostäder, verksamheter och handel) projekteras och byggs med inriktningen att byggnadens användning av energi (värme, varmvatten och fastighetsel, ej hushållsel) blir minst 30 % bättre än dagens byggnorm.
2. Byggnaders klimat ska vara utformat med hänsyn till solinstrålning och innetemperatur. Övertemperatur ska undvikas.
3. Alla byggnader ska kunna anslutas till fjärrvärmenätet.
4. Förnyelsebara energiformer med låg energikvalitet (värme) ska användas för uppvärmning medan energiformer med hög energikvalitet (elektricitet) endast ska användas för ändamål som kräver hög energikvalitet t ex belysning och hushållsapparater.
5. Ledningsnät och utrymme för laddningsstationer för elfordon ska finnas.
6. I genomsnitt ska minst ett projekt eller område per detaljplan planeras för byggande av passiv- eller plushus inom Barkarbystaden.
7. Möjligheten att energiåtervinna avlopps- och överskottsvärme från bostäder, handel och lokaler bör undersökas.
8. All belysning av allmän platsmark skall uppföras med energieffektiv teknik avseende styrning, verkningsgrad och totaleffekt.
9. Belysning i gemensamma lokaler och utrymmen ska uppföras med energieffektiv teknik genom tids-, närvaro och/eller annan effektiv teknik som minimerar energiförbrukningen.
10. Möjligheten till intelligent armatur ska prövas.
11. Möjlighet till lokalproducerad el bör studeras.
12. Installation av solceller och solfångare ska vara möjligt.

Bostäder och lokaler

1. Individuell mätning av lägenheternas och

lokalernas uppvärmning, varmvatten och elförbrukning ska vara möjlig.
2. Elanvändning för kylning av bostäder och lokaler ska minimeras.
3. Vitvaror, tvättutrustning och diskmaskiner ska i basstandarden tillhöra de mest energisnåla (minst klass A) på marknaden. Inriktningen är att även tillvalsmaskiner ska vara energisnåla.
4. Uttag för motorvärmare ska installeras med tidsstyrning på samtliga hyrda otempererade parkeringsplatser. (Gäller ej kantstensparkering)
5. Till varje lägenhet ska finnas en brukarmanual.
6. Möjlighet till leverans av överskottsenergi från bostäder och lokaler till el och fjärrvärmenätet bör förberedas.
7. Möjlighet att anlägga ett gemensamt öppet fiberoptiknät ska finnas. (stadsnät finns ej)

Energiberäkningar
1. Energiberäkningar ska göras i tidigt skede. Energin redovisas för el, värme och kyla i kWh/m2 Atemp, för primärenergi i kWh/m2 och koldioxid i kg/m^2.
2. Energiberäkning bör redovisas till kund vid försäljningstillfället.
3. Primärenergi, koldioxid, klimatskalets täthet och fläktsystemets effektivitet ska redovisas som LCC-kalkyler respektive SFP-tal för fläktar.

Uppföljning
1. Uppföljning av energiberäkningar ska göras både i projekterings- och förvaltningsskedet
2. Redovisning ska göras av köpt el för fastighetens uppvärmning (normalårskorrigerade uppgifter) och drift (hushållsel ingår ej) fördelat på kWh/m^2, $A_{temp.}$ Förbrukning av hushållsel nås med summamätning på servis för hushållsel

TRAFIK OCH TRANSPORTER

Transporter står för en betydande del av energianvändningen och ger upphov till flera hälsoproblem. God trafikplanering och samhällsplanering kan minska behovet av transporter. Barkarbystaden ska präglas av närhet så att det ska vara lätt för boende och arbetande att ställa bilen hemma. Närheten till Barkarbystation med pendeltåg och framtida fjärrtågsstation tillsammans med spårvägstrafik och busstrafik genom området ska uppmuntra till kollektivtrafikresande. Gena, säkra och prioriterade cykel- och gångvägar med säkra cykelparkeringar ska göra det självklart att gå eller cykla till stationerna. De goda förutsättningarna för att välja miljövänliga transporter innebär förhoppningsvis även att andelen som innehar miljöfordon blir högre än i övriga Järfälla.

Mål

Andelen boende och arbetande som bor i Barkarbystaden som väljer att åka kollektivt, cykla eller gå ska vara fler än andelen i Järfälla 2010.
Andel boende i Barkarbystaden som upplever sig störda av transporter under byggtiden ska vara lägre än i motsvarande byggprojekt.
Gång- och cykelnätet ska vara så utformat att korta resor i första hand kan ske med gång eller cykel.
Alla bostäder ska ha max 400 m till en busshållplats eller spårvägshållpats

Utdrag ur den fördjupade översiktsplanen:

Barkarbystaden byggs ut med mycket god kollektivtrafikförsörjning så att bilberoendet kan minska.

Busstrafik kommer att komplettera kollektivtrafik försörjningen i de delar av området som får långa gångavstånd till spårvägshållplatser och järnvägsstation.

Bebyggelsens utformning och utbredning har anpassats så att de flesta bostäder och arbetsplatser nås på gångavstånd från pendeltåg eller spårväg.

Lättillgängliga och helst också regnskyddade cykelparkeringar ska planeras nära stationen.

Passagerna under E18 och Mälarbanan ska utformas så att de blir attraktiva och trygga. Väl utformade passager för både människor och djur behövs för att överbrygga barriärerna.

Krav/riktlinjer

1. Biltrafiken ska främst koncentreras till huvudvägnätet.
2. Genomfartstrafik i stadsdelen är inte önskvärd men ska heller inte omöjliggöras eftersom stadsdelen ska vara tillgänglig från alla närområden.
3. Hastigheten på gatorna i bostadsområdena ska högst vara 30 km/tim undantaget Barkarbyvägen.
4. Hastighetsdämpande åtgärder ska enbart göras inom det lokala vägnätet.
5. Det ska planeras för goda omstigningsmöjligheter mellan olika trafikslag; pendeltåg, spårvagn, buss, cykel och gångtrafik.
6. Spårväg ska ha företräde gentemot alla övriga trafikslag av framkomlighets- och trafiksäkerhetsskäl.
7. Framkomlighet för kollektivtrafik ska främjas genom prioritet i trafiksignaler.
8. Gång och cykel ska vara överordnad bil inom lokalnätet med undantag av ”genomfartsvägar”. (Enköpingsvägen, Barkarbyvägen, Herrestavägen och Viksjöleden.) Vid dessa ska istället säkra passager anläggas.
9. God vägvisning ska finnas på cykelvägnätet.
10. Cykelvägnätet ska kopplas samman med regionala cykelvägnätet.
11. 2,5 cykelplatser per lägenhet ska anordnas. För lägenheter ≤ 2 rok ska 1,5 cykelplatser per lägenhet anordnas. För kontor gäller 17 cpl/1000 kvm BTA , för handel gäller 22 cpl/1000 kvm BTA, för skola 0,3-0,7 (låg- resp. högstadie).
12. Cykelparkering ska vara låsbara och minst hälften ska vara under tak vid bostäder, kollektivtrafik hållplatser, verksamheter, handel och skolor.
13. Kommunen ska sätta upp allmänna cykelpumpar vid minst två strategisk valda platser.
14. Inrättande av gemensam bilpool bör eftersträvas.
15. Utrymme för laddningsstationer för fordon ska finnas.
16. Parkeringsnorm ska anpassas till de goda förutsättningarna för resande med kollektivtrafik gång och cykel.
17. Tung trafik till och inom området ska minimeras under byggskedet genom t.ex. samordning i ett logistikcentrum.
18. Om lokal bensinstation anläggs ska förnybara bränslen erbjudas.

Uppföljning

1. Antalet boende som har mindre än 400meter till kollektivtrafik.
2. Andel boende och arbetandes resor som sker med kollektivtrafik, gång eller cykel.
3. Andel boende respektive arbetsplatser anslutna till bilpool.
4. Antal cykelplatser per lägenhet. Uppdelat på låsbart inomhus/under tak/övriga
5. Andel boende som upplever sig störda av byggtrafik.

Cykelpump på torg i Linköping

AVFALL

Avfallshantering är en viktig del i samhällets infrastruktur och i samhällets och industrins materialflöde. Det är också en del i samhällets omsättning av råvaror, näringsämnen och energi. Genom rätt hantering av avfallet kan vi bidra till en god bebyggd miljö och att begränsa klimatpåverkan.

Utdrag ur den fördjupade översiktsplanen:

Barkarbystaden ska ha en infrastruktur som tillåter en flexibel avfallshantering med möjlighet till fastighetsnära sortering och hämtning.

I planarbetet ska sortering och avfallshämtning beaktas, liksom frågor om tillgänglighet och utrymme för hämtningsfordon.

Placeringar av återvinningsstationer ska diskuteras i detaljplanearbetet. Lägen ska sökas i första hand inom och intill handelsfastigheter, vid hållplatser och p-hus. Platserna ska vara lämpliga både med tanke på störningar och ur estetisk synvinkel.

Mål

”Det ska vara lätt att göra rätt” både för den som lämnar och hämtar avfall.
Avfallshanteringen i Barkarbystaden ska syfta till att i första hand minska avfallsmängden och avfallets farlighet, därefter ska avfallet tas om hand i följande prioriteringsordning återanvändning, materialåtervinning, energiåtervinning och i sista hand deponering.
Manuell hantering av avfall ska minimeras.

Krav/riktlinjer

1. I lägenheter ska det finnas plats för sortering av avfall.

Hushållsavfall vid val av stationär sopsug

2. Alla hushåll ska ha möjlighet att ansluta sig till sopsugssystemet. *Anslutning kommer att vara obligatorisk i vissa områden (t.ex. Barkarbystaden 1).*
3. Verksamheter ska kunna erbjudas anslutning till sopsugssystemet för avfall jämförligt med hushållsavfall.
4. Befintliga bebyggelse ska kunna erbjudas anslutning till sopsugssytemet.
5. Sopsugen ska användas för hushållsavfall samt för fastighetsnära insamling av förpackningar av papper, plast och metall och tidningar.
6. Ett kompletterande fastighetsnära insamlingssystem för glas ska finnas då glas ej hanteras i sopsugen.

Matavfall

7. Alla hushåll och verksamheter ska kunna sortera ut matavfall.
8. Hushållen ska ha möjlighet att installera matavfallskvarn. Vid inköp och installation ska hänsyn tas till buller. *Anslutning kommer att vara obligatorisk i vissa områden (t.ex. Barkarbystaden 1).*
9. Verksamheter som hanterar livsmedel ska sortera ut matavfall. Större mängder kan hanteras via avfallskvarn till uppsamlingstank, mindre mängder genom kärlhantering. Kyld hantering för matavfall krävs. För avfallskvarn krävs tillstånd från tekniska nämnden.

10. Inom Barkarbystaden ska det finnas avsatt yta som möjliggör verksamhet för återanvändning t.ex. secondhandbutik.

Farligt avfall, elavfall och grovavfall

11. Alla hushåll ska ha tillgång till fastighetsnära insamlingssystem eller lämna till återanvändning av farligt avfall, elavfall och grovavfall i Barkarbystaden - utan att behöva åka till återvinningscentralen vid Görväln.

Förpackningar och tidningar

12. Det ska planeras för två återvinningsstationer (Åvs) i Barkarbystaden.
13. Etablering av åvs eller andra lokalt anpassade system såsom underjordsbehållare ska ske i samråd med Förpacknings- och Tidningsinsamlingen AB (FTIAB).
14. Åvs ska i första hand placeras i närheten av dagligvaruhandel.
15. Återvinningsstationerna bör vara modernt och estetiskt utformade.

Bygg och rivningsmaterial

16. Bygg- och rivningsmaterial från byggnation ska så långt som möjligt återanvändas.
17. Restprodukter från entreprenaden ska sorteras i minst följande fraktioner: farligt avfall; el-avfall; papper, trä och plast för material-/energiutvinning; metall; gips; betong, tegel och andra mineraliska material; glas.
18. Kretsloppsrådets riktlinjer för avfallshantering vid byggande och rivning ska följas.

Avfall från papperskorgar

19. Det ska finnas möjlighet till källsortering i Barkarbystadens papperskorgar.
20. Olika typer av behållare ovan mark, underjordiska behållare samt möjlighet att koppla på papperskorgar på allmän plats till sopsugen ska undersökas.

Uppföljning

Sker enligt kommunens normala uppföljning inom avfallsområdet.

BYGGNADSMATERIAL

En av riksdagens miljömål är ”En giftfri miljö”. Byggvarumarknaden är en betydande källa till materialflöden med mer än 50 000 registrerade produkter som var och en kan bestå av flera kemiska ämnen. Kemiska ämnen sprids från kemiska produkter, varor och byggnader när dessa produceras, används eller blir till avfall. Materialvalet och byggteknik blir därför betydande för dagens och framtidens förekomst och spridning av miljöfarliga ämnen till luft, mark och vatten.

Syftet är att skapa kretslopp och spara på resurser samt att skapa en hälsosam miljö för boende i området bl.a. fri från ohälsosamma emmisioner. Hälso- och kretsloppsaspekten gäller för materialens hela livscykel från produktion via användande till möljlighet att återanvända eller återanvinna i rivningsskedet.. Byggnadssätt och tekniklösningar ska medföra ett effektivt resursanvändande av. material, energi, vatten.

En möjlighet är att deklarera byggnaderna enligt t.ex. Bygga-bo-dialogens miljöklassningssystem. Vid val av material är det bl.a. viktigt att beakta vilka ämnen en viss produkt innehåller, känd hälso- och miljöpåverkan, emissioner, livslängd, återvinningsmöjligheter och om materialet består av förnyelsebara ämnen. BASTA, Byggvarubedömningen och Sunda hus är etablerade system för att underlätta arbetet med att välja material med minsta miljöpåverkan.

Lika viktigt är att ta hänsyn till samverkan mellan de olika material man valt och hur de hanteras i byggskedet. Påverkandefaktorer är t.ex. konstruktion, produktion, byggmetoder och materialhantering t.ex. skötsel, underhåll, rengöring och återvinning av rivningsmaterial. För att undvika problem med s.k. ”sjuka hus” är det av största vikt att själva konstruktionerna utförs så att problem med fukt och fel temperaturer undviks.

Det är därför viktigt att kvalitetsäkrade egenkontrollprogram upprättas vid alla byggnationer.

Mål

Resursförbrukning och påverkan på miljö och hälsa från samtliga använda byggnadsmaterial, konstruktioner och byggprocess skall minimeras under materialets hela livscykel.
Barkarbystaden ska kännetecknas av friska hus med lång hållbarhet.
Alla byggnader bör minst uppfylla kraven för klass silver enligt Miljöklassad byggnad.

Krav/riktlinjer

Allmänt

1. Byggherren ska ha en miljöplan där miljö- och gestaltningsprogrammets krav ska vara inarbetade.
2. Byggherren ska föra miljöloggbok där innehållsdeklarationer av frekventa, hälsomiljöpåverkande, inbyggda material och fuktsäkringsmetoder dokumenteras.

Byggmaterial

1. Använda produkter ska, där sådana alternativ finns, finnas upptecknade i Basta-kriterierna och bör så lång som möjligt uppfylla rekommenderas eller accepteras-nivån enligt byggvarubedömningen (BVB) alternativt klass A eller B enligt Sunda Hus.
2. Elektromagnetiska fält från fast elinstallation ska minimeras inom byggnaderna. Kraftiga fält ska avskärmas. Elinstallationen ska klara mindre än 10 V/m och magnetiska fält mindre än 0,2 microtesla.
3. Koppar och zink samt dess legeringar ska inte användas på oskyddade ytor utomhus detta för att dag- och grundvatten inte ska påverkas negativt.
4. Material och metoder som underlättar återanvändning eller återvinning vid en framtida rivning ska prioriteras.
5. Användning av miljömärkta varor (t.ex. svanen och SIS) ska prioriteras.
6. Förnyelsebara material ska prioriteras.
7. Miljöcertifierat virke bör användas.
8. Om tropiska trädslag används ska dessa vara FSC-märkta eller likvärdigt.
9. Användning av tryckimpregnerat virke som avger biologiskt verksamma ämnen som inte är nedbrytbara ska undvikas.

Byggprocess

1. Valda materialkombinationer ska vara kompatibla.
2. System, material och metoder ska fuktsäkras genom hela processen.
3. En fuktskyddsbeskrivning ska upprättas och redovisas innan byggstart.
4. Det ska finnas en fuktskyddsdokumentation med slutgiltig fuktskyddsbeskrivning och sammanställning av kontroller och mätresultat.
5. Byggnaders grundkonstruktionen ska utföras radonsäkert såvida inte undersökningar kan påvisa att förhållanderna inte kräver detta.

Uppföljning

1. Andel byggnader som uppfyller kraven för silver enligt ”Miljöklassad byggnad”.
2. Radonmätning av inomhusluft
3. Andel godkända miljöloggböcker.

VATTEN OCH AVLOPP

Dricksvattnet i Barkarbystaden är närproducerat och kommer från kommunalförbundet Norrvattens vattenverk vid Görväln i Järfälla. Vattnet tas från Mälaren och levereras efter rening till Järfälla och 12 andra norrortskommuner.

Efter att vattnet har använts leds spillvattnet till Stockholm Vatten AB:s avloppsreningsverk i Bromma. Även om spillvattnet där genomgår en långtgående rening har man valt att inte belasta Mälaren med detta vatten utan leder det istället ut till Östersjön. Det organiska materialet som blir kvar efter rening rötas för att bland annat ge biogas. Gasen kan därefter användas som exempelvis fordonsbränsle. En tankstation för biogas finns i Veddesta, i nära anslutning till Barkarbystaden.
De kommunala ledningsnäten ska utformas för att minska drift- och underhållsbehovet samt säkerställa en hög dricksvattenkvalitet.

Utdrag ur den fördjupade översiktsplanen:

För huvuddelen av Barkarbystaden behöver helt nya ledningssystem tas fram. Det är önskvärt att så långt det är möjligt slippa flytta befintliga större ledningar.

Mål

Minst 95% av de som bor och vistas i Barkarbystaden ska vara nöjda med dricksvattenförsörjningen.

Krav/riktlinjer

1. Vid anläggandet av VA-systemet ska bestämmelserna i VA-enhetens Tekniska anvisningar följas.
2. Vid planläggning ska hänsyn tas till befintligt ledningsnät.
3. Installationen av köksavfallskvarnar ska beaktas vid utformning av ledningsnätet.
4. Vattensnåla armaturer ska vara standard i Barkarbystaden.
5. Dräneringsvatten ska anslutas till dagvattennätet och inte till spillvattennätet.

Uppföljning

1. VA-enheten ska regelbundet kontrollera kundnöjdheten med hjälp av enkätundersökningar.

Del 3 - Genomförande

För att det övergripande miljö- och gestaltningsprogrammet ska få genomslag i den byggda miljön krävs en genomtänkt strategi för genomförandet. Ansvaret för genomförandet av föreslagna krav och riktlinjer i programmet kommer att delas mellan kommunen och byggherrarna. Ju närmare genomförandefasen projektet kommer desto mer övergår ansvaret på byggherrarna och de entreprenörer som kommer att vara verksamma i projektet.

De krav och riktlinjer som ställs upp kommer att samlas i en handlingsplan/checklista för att underlätta kontroll och uppföljning i genomförandet. Handlingsplanen/checklistan syftar till att tydliggöra hur, när och vem som svarar för att en viss åtgärd genomförs eller utreds.

FASTSTÄLLANDE AV KRAV/RIKTLINJER

Det övergripande miljö- och gestaltningsprogrammet med dess krav och riktlinjer fastställs politiskt och ska ingå som en avtalshandling vid markanvisning och försäljning av kommunägd mark samt utgöra stöd för prövning av bygglovsansökan/tekniskt samråd.

Inför varje ny detaljplaneuppdrag bör det fattas beslut huruvida krav och riktlinjer i miljö- och gestaltningsprogrammet samt handlingsplanen/checklistan behöver revideras.

GENOMFÖRANDE AV ÅTGÄRDER ENLIGT HANDLINGSPLAN/CHECKLISTA

Respektive byggherre inklusive kommunen svarar för att samtliga ålagda åtgärder enligt handlingsplanen/checklistan genomförs. Ansvaret omfattar även anlitade underentreprenörer. Redovisning av handlingsplanens/checklistans uppfyllande sker framförallt i samband med bygglov och teknisk samråd med kontrollprogram.

FÖRVALTNING

Dokument som har betydelse för byggnaders och anläggningars förvaltning ska överlämnas till ansvarig förvaltare.

UPPFÖLJNING

För att ta tillvara erfarenheter och överföra kunskap till kommande utbyggnadsetapper är det viktigt att kontinuerlig uppföljning sker. Uppföljningen ska omfatta såväl byggentreprenörernas erfarenheter som brukarnas upplevelse av den byggda miljön t.ex. genom boendeenkäter. Utvärderingens resultat ska ligga till grund för revideringar av miljö- och gestaltningsprogram och handlingsplan/ checklista inför nästkommande utbyggnadsetapp.

Uppföljning och utvärdering bör ske i samarbete mellan byggherrar, kommunen och boende.

Referenser

- Bo Tryggt 05
- Vägverkets Vägar och gators utformning, Väg- och gatubelysning 2004
- Alingsås ljusguide 2004
- Belysningspolicy Järfälla kommun 1999
- Trygg och säker – utformning av Den goda staden, Helsingborg 2003
- Trygg & Välmående – utformning av Den goda staden, Helsingborg 2007
- Bostadsnära natur, Boverket
- Svensk Trädgårdskonst under fyra hundra år, Byggförlaget Stockholm
- http://www.ab.lst.se/templates/InformationPage____6381.asp
- http://www.ab.lst.se/upload/dokument/samhallsbyggnad/allmanplats.pdf
- Länsstyrelsen Dalarna
- http://kolonitradgardsforbundet.se/
- Inledande ljusplan för Barkarbystaden, Tengbom genom Micaela Pärsdotter Andersson

Bilder

Det offentliga rummet: inspirationsbilder, fotomontage av Sofia Kanslätt
Dagvatten: inspirationsbild, fotomontage av Sofia Kanslätt
Visionsbilderna på sidor 1, 15, 19 och 26 är framtagna av Tengbom
Bilden av K:FEM i Vällingby är tagen av Peter Rutherhagen.

Bilagor

Checklistor